A°. 1860. N°. 277.

WOENSDAG — 21 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

UTRECHT, Woensdag 21 November.

De Staats begrooting.

Zagen wij, dat het streven naar onafhankelijkheid onzer geldmiddelen van koloniale baten, door het bewind meer en meer wordt uit het oog verloren, wij bleven de zaak tot dusverre slechts uit het oogpunt van de eigenlijke *buitengewone uitgaven* beschouwen. Daaronder zijn er, waarop, eenmaal aangenomen, niet meer kan worden teruggekomen, zooals de spoorwegen. Maar de toekomst onzer geldmiddelen, door deze *ééne* groote staatsonderneming reeds zóó gebonden zijnde, mogt men verwachten, dat in de gewone huishouding alles met meerdere zuinigheid zoude ingerigt worden.

Hiervan is echter in de begrooting voor 1861 geen spoor te vinden. Waar de Minister van financien trachtte aan te toonen, dat het eindcijfer dier begrooting niet hooger was, dan dat voor het loopende dienstjaar, meende de kommissie van Rapporteurs, dat het inderdaad ruim *een millioen* hooger was. Het is mogelijk, dat bij beide berekeningen beschuldigingen zijn in te brengen, wegens een behendig groeperen van cijfers, tot staving van verschillende zienswijzen; maar zeker worden er tegen de berekeningen des Ministers bezwaren geopperd, die niet te weerleggen zijn en ook door hem niet bepaald ontkend worden. Zoo berekende hij, dat op de Begrooting van Binnenl. Zaken ƒ 513,534 *meer* aan *buitengewone uitgaven* wordt gevraagd dan voor 1860. De Minister van Binnenl. Zaken stelt voor dat *meer* slechts ƒ 222,000, maar nam daarbij in aanmerking, dat het cijfer hier voor *buitengewoon* voorgedragen, voor een groot deel wordt opgewogen door het vervallen van *andere* buitengewone uitgaven, die op de begrooting voor 1860 voorkwamen. Ook op de buitengewone uitgaven van andere Hoofdstukken werd geen acht gegeven, en alleen hetgeen *meer* door den Minister van Oorlog verlangd wordt, werd als buitengewoon in aanmerking genomen.

Nu heeft de kommissie volkomen gelijk, als zij beweert, »dat, wanneer men, met een oog op de onderscheiding tusschen *gewone* en *buitengewone* uitgaven, met het vorige jaar wil vergelijken, men met die onderscheiding en haren invloed *gedeeltelijk*, maar *in haar geheel* in aanmerking dient te nemen."

Maar, waartoe die geheele onderscheiding, die eerst gedurende de laatste jaren in onze Staatsbegrooting is ingevoerd? Zij heeft, naar onze meening, ruimschoots bijgedragen, tot vermeerdering der uitgaven en toenemende onzuinigheid. Dit is ook niet onnatuurlijk, want het groote motief voor die onderscheiding was steeds, dat men zoodoende het volstrekt noodige van het nuttige en wenschelijke gescheiden hield; dat er als het ware sommen voor het *nécessaire* en *superflu* werden aangewezen, en dat die laatsten alléén zouden worden toegestaan, zoo lang 's lands geldelijken toestand dit gedoogde; dat die niet zouden worden uitgekeerd, zoodra die toestand minder gunstig werd.

Nu valt het niet te ontkennen, dat de grens tusschen het noodige en minder noodige eigenlijk niet te trekken is en geheel willekeurig wordt. Daarenboven begeeft men zich met de meeste der dusgenaamde *buitengewone* uitgaven op een terrein, dat men niet dadelijk verlaten kan. Wij nemen tot voorbeeld slechts de subsidie van ƒ 100,000.— 's jaars, gedurende 12 jaren voor de kanalen in Groningen te verleenen. Kan dergelijke subsidie nu onder de *buitengewone* uitgaven gerekend worden? Het is een zaak, die jaarlijks terugkomt, en waarbij de verstrekking van het eerste jaar, eigenlijk de *onvermijdelijkheid* van verdere toelagen beslist. Indien toch, ná verloop van 2, 3 of 4 jaren, 's lands geldelijken toestand dergelijke toelage niet meer wenschelijk maakte, zoude men toch het werk wel niet kunnen laten staken; en daarmede het reeds opgeofferde kapitaal volkomen verloren rekenen! Dat hetzelfde plaats zoude hebben bij de dusgenaamde jaarlijksche som voor den aanleg van spoorwegen, werd van verscheidene kanten reeds opgemerkt. Tot dergelijke uitgaven wordt onder eene *resolutoire* konditie overgegaan, maar treed zij in, zoo zal men zich gedwongen zien, om op den ingeslagen weg voort te gaan. En waar alsdan de dadelijke middelen daartoe ontbreken mogten, zal het krediet die moeten verschaffen: met andere woorden, de Oost-Indische subsidie zoude moeten vervangen worden, door de opbrengst van *leeningen!*

Een bezwaar, door de kommissie van rapporteurs, mede gereleveerd, komt ons niet minder juist voor, dat namelijk »telken jare posten van onderscheidene begrootingen, die in het vorige jaar, wegens *buitengewone* omstandigheden, uit den post voor onvoorziene uitgaven werden aangevuld, op de volgende begrooting met eene gelijke som worden verhoogd, of dat er nieuwe artikelen van uitgaaf op de begrootingen worden gebragt, die in een vorig jaar regtstreeks uit denzelfden post voor onvoorziene uitgaven werden bestreden, terwijl het cijfer van den post *Onvoorziene uitgaven*, niet dan bij zeldzame uitzondering verminderd, de post zelf, in den regel geheel en al, of op weinig na uitgeput wordt."

Het is natuurlijk, dat dit tot gestadige verhooging van het eindcijfer der gewone begrootingen voeren moet. Een voorbeeld hiervan vindt men in Hoofdst. II. (Hooge kollegien van Staat en Kabinet des Konings.) Art. 22. (Dekoratien, enz.) In 1850 was voor dit geheele artikel niet meer dan ƒ 3,800— uitgetrokken, thans wordt het op de ronde som van ƒ 10,000— gesteld. Het daarop te kort komende werd vroeger uit den post van onvoorziene uitgaven bestreden; thans is de post zelf bijna *verdriedubbeld*, maar men blijft hem tellen onder die, welke uit het onvoorzien kunnen worden aangevuld, terwijl men ten slotte voor alle zekerheid dit onvoorzien nog met ƒ 5000.— heeft verhoogd! Wel mogen wij met de rapporteurs zeggen, »dat er hier zeker »wel geene zucht tot toepassing van beginselen van »zuinigheid heeft op den voorgrond gestaan," en vreemd mag het heeten, dat in het Regeringsantwoord op het voorloopig verslag daarvan met geen enkel woord melding wordt gemaakt.

Even weinig kan men die aannemen bij Hoofdstuk IV (Justicie), waarbij men welligt van den tegenwoordigen Minister een anderen weg had verwacht. Men merkte hier toch op een steeds klimmend aantal ambtenaren, niet alleen bij vergelijking met een vorige organisatie, maar ook met het oog op latere tijden. Van 2 referendarissen en een weinig talrijk personeel, kwam men er van lieverlede tot 6 referendarissen en 40 ondergeschikte ambtenaren, het dienstdoend personeel en de inspekteurs der rijkspolicie en gevangenissen niet medegerekend. In vergelijking met de laatste begrooting vond men eene nieuwe vermeerdering met 1 referendaris, 2 adjunkt kommiesen, 1 eerste klerk, en 1 geëmploijeerde. De kommissie achtte dan ook deze aangroeijing buiten verhouding met den eenigermate uitgebreider werkking van het Depart., en meende, dat het personeel niet in dier voege zoude zijn toegenomen, indien men bij de aanstelling van nieuwe ambtenaren, alleen gelet had op bekwaamheid en werkelijke behoefte, en nooit afgeweken ware van den stelregel, »om geene betrekkingen ter wille van per»sonen te scheppen."

Eene hoogst merkwaardige, maar ook treurige verklaring, welker waarheid echter door den Minister zelven scheen erkend te worden. De meerdere kosten van dit Departement zullen overigens, indien de nieuwe regterl. organisatie tot wet wordt verheven, voor de toekomst zeker niet verminderen, daar het genoegzaam gebleken is, dat men daarbij geenszins het oog op vereenvoudiging of mindere kostbaarheid der regtspleging heeft gehad. Buitendien heeft de ondervinding reeds voldingend bewezen, dat de invoering van elke nieuwe staatswet, tot aanzienlijke vermeerdering van uitgaven voerde.

— Even als de financiële krisis, waaromtrent onder Londen enkele bijzonderheden worden medegedeeld, heeft ook de verkiezing van den heer *Lincoln* (van wiens levensloop men onder Londen eene uitvoerige mededeeling zal vinden) tot president der Vereenigde Staten, een oogenblik slechts de algemeene aandacht van Italië kunnen aftrekken. De toestand van dat schiereiland voor het tegenwoordige en voor de toekomst biedt nog zoo vele moeijelijkheden aan, dat men wel met belangstelling elke nieuwe phase moet nagaan, waarin de Italiaansche aangelegenheden geraken. Van Gaeta en deszelfs verdediging, — die nog lang kan duren, omdat de bevolking de vesting meerendeels verlaten heeft, de bezetting van mond- en krijgsbehoefte ruimschoots voorzien is, en de aanval van de zeezijde vooreerst nog zal worden belet, — verneemt men heden niets naders. Daarentegen worden er verschillende berigten ontvangen omtrent reaktionaire bewegingen, die in sommige streken van Zuid-Italie ontstaan. Roijalisten, priesters en Mazzinisten werken gezamenlijk, om het 't nieuwe bewind bezwaarlijk te maken. Gelukkig staat neven *Garibaldi* als Italie's kampioen en *Cavour* als Italie's staatsman, *Farini* als organiserende geest; waar de taak des eersten ten einde spoedt, die des tweeden reeds groote schreden voorwaarts heeft gedaan, begint die des laatsten voor een groot deel. Met zulk een driemanschap kan een populair vorst als *Victor Emmanuel* niet alleen grootsche dingen ondernemen, maar ook goed ten einde brengen, en is de verwezenlijking van 't geen twintig geslachten in Italie steeds te vergeefs hebben nagejaagd, ten slotte zijne vervulling nabij.

Rome en Venetie blijven de wonden, waarvan de genezing door den tijd moet plaats vinden. De toestand der eeuwige stad is steeds van dien aard, dat eene ommekeer van zaken altijd zeer mogelijk is; een plan, dat koning *Frans* schijnt te hebben gehad, om in den Romeinschen Staat nog een leger bijeen te houden, waartoe eene zoo talrijke afdeeling zijner troepen de grenzen was overgetrokken, is in duigen gevallen; want de Nap. soldaten worden uit het Romeinsch gebied naar hunne haardsteden teruggezonden; daarbij sluiten de Sardinische troepen het pausselijk erfdeel meer en meer in en hebben thans zelfs Terracina bezet, om Gaëta te beter te kunnen insluiten. — Omtrent Venetie zijn de tijdingen voortdurend even ongunstig voor Oostenrijk. Men verhaalt wel van uitnemende plannen van het Weener kabinet voor Venetie, maar men verneemt alleen van verdrukkingsmaatregelen, die bijna onvermijdelijk zijn bij den toestand der gemoederen in Venetie. Men wil daar van den Duitschen overheerscher niets meer weten, en zijne beste maatregelen zouden niet meer baten. In Engeland bespreekt men daarom met vernieuwden ijver de noodzakelijkheid van den vrijwilligen afstand van Venetie door Oostenrijk. Tegen het voorjaar wordt anders een nieuwe oorlog voorbereid. Italië zal den vrijheidskamp niet opgeven, en verkrijgt thans ontzaggelijke hulpbronnen; daarbij mag koning *Victor Emmanuel* zelf wel op ondersteuning rekenen van Hongarije, waar men over Weenen ontevreden en der Ital. zaak zeer genegen is, en blijft keizer *Napoleon*, steunende op de morele medewerking van het liberale Engeland, op den achtergrond. *Napoleon* moge even weinig te vertrouwen zijn, als de egoistische politiek der Britsche staatslieden, geheele opoffering der Italiaansche belangen kunnen zij niet dulden. Bij den toestand van Europa en van zijn eigen rijk blijft voor Oostenrijk de afstand van Venetie een eenig redmiddel. Kan de trots van keizer *Frans Jozef* daartoe niet besluiten, de val van 't Habsburgsche huis wordt dan slechts eene kwestie des tijds, herhalen de Britsche bladen; de Habsburgen zullen evenmin als de Bourbons den voortgang van denkbeelden en eischen der volkeren kunnen weerstreven.

Ook in Duitschland herleeft de nationaliteitskwestie, gelijk dit in de Saksische kamer is gebleken. Weldra zal deze de vele moeijelijkheden, die zich in Europa voordoen, komen vermeerderen. Mogen de regeringen in 't belang van rust, orde en welvaart van lieverlede meer inzien, dat met verloop van tijd ook de bakens dienen verzet te worden.

De sinds gisteren ontvangen **telegrafiesche depeches** laten wij hieronder volgen:

Parijs, Dingsdag. De *Pays* meldt, dat vijf Napelsche provincien in staat van beleg zijn verklaard, ten gevolge van anti-annexionistische bewegingen.

De *Patrie* zegt, dat Oostenrijk een observatiekorps vormt op de grenzen van Moldavie en Wallachije.

Marseille, Dingsdag. De Piemontesche troepen bezetten Terracina en zetten hun marsch op het grondgebied van Ponte Corvo voort. Men zegt, dat zij weldra dat van Rome zullen bezetten. De kardinaal *Antonelli* heeft tegen dezen nieuwen inval geprotesteerd en de generaal *Goyon* heeft de Piemontezen uitgenoodigd Terracina zoo spoedig mogelijk te ontruimen.

Gaeta houdt nog altijd stand; het zal moeijelijk zijn die vesting tot de overgaaf te dwingen.

Uit Napels wordt van Zaturdag berigt, dat in de Abruzzen nog altijd reaktionaire bewegingen plaats hebben; hier en daar is het volk zelfs in opstand gekomen.

Londen, heden, Woensdag.

De *Daily News* levert een artikel van het Engelsch-Fransch handelsverdrag, houdende bepaling dat de invoer in Frankrijk van Australische wol en Indisch vlas, met Engelsche schepen, zonder differentiële regten geoorloofd is.

Gelijk wij gister als vermoeden te kennen gaven,

is omtrent een der beginselen van de nieuwe regterlijke organisatie weder eene beslissing gevallen. Nadat de uitbreiding der regtsmagt van de kantonregters door de Tweede Kamer is goedgekeurd, is thans door aanneming van art. 59 de gelijkmatige behandeling in eersten aanleg van *alle* strafzaken bij de arrond. regtbanken, met het appel in *alle* strafzaken aangenomen. De Kamer keurde het artikel goed met 39 tegen 30 st.

Achtereenvolgens waren de amendementen *v. Goltstein*, tot geheele afschaffing van 't appèl van strafzaken, *v. Wintershoven*, om alleen het korrektioneel appèl te houden, en *Elout*, om kapitale strafzaken aan de arr. regtbanken in de hoofdsteden der provincien op te dragen met 51 tegen 17, 51 tegen 18 en 46 tegen 23 stemmen verworpen.

Thans blijft nog de beslissing omtrent het aantal hoven te nemen, doch is ook de aanneming van de wetsvoordragt op dat punt waarschijnlijk.

Eene aanneming van 't regeringsontwerp op de nieuwe regterlijke inrigting, ofschoon door de Tweede Kamer reeds op menig punt gewijzigd, wordt nu meer en meer denkelijk. Zal Nederland dan *goedkooper* en *spoediger* regt kunnen vinden? Wij gelooven het niet, en hebben vroeger reeds enkele bezwaren tegen de voordragt opgesomd. De eindstemming zien wij daarom met te meer belangstelling te gemoet, terwijl we daarna niet minder gewigtige diskussien over de begrootingswetten in de Tweede Kamer te gemoet gaan.

— Z. M. heeft aan den heer *E. F. H. M. von Bylandt*, med. et chir. dr. te 's Gravenhage, vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van Wasa, van Z. M. den koning van Zweden en Noorwegen; — benoemd tot burgem. der gem. Haaften *G. W Mossel*; — ingetrokken het ontvangkantoor te Drunen c. a. en de gem. Drunen en Nieuwkuik ingedeeld bij het kantoor te Vlijmen c. a., onder beheer van den ontv. *H. G. J. H. Vermeulen*.

Z. M. heeft benoemd tot president van het hooggeregtshof en van het hoog milit. geregtshof van Ned. Indie, mr. *A. J. Swart*, prok.-gen. en advokaat-fiskaal voor de land- en zeemagt aldaar.

§— Blijkens het voorloopig verslag der Tweede Kamer over het wetsvoorstel houdende bepalingen omtrent den doortogt en het vervoer van landverhuizers zijn o. a. de volgende opmerkingen gemaakt. Men achtte het, bij eene aanstaande emancipatie der slavenbevolking in de West-Indische kolonien noodig, deze wet tevens te doen strekken om eene in zooveel opzigten wenschelijke emigratie naar die kolonie uit te lokken. Het zou mitsdien oordeelkundig zijn, door eene voorzigtige regeling van dit onderwerp, bij deze gelegenheid eene nieuwe poging te wagen om in het buitenland — vooral in Duitschland — de aandacht op dat gewest te vestigen en tot emigratie daarheen aan te moedigen.

Aan de toelating der landverhuizers knoopte zich als van zelven weder de wensch van sommigen, om èn in het belang van de algemeene veiligheid, èn in dat van den landverhuizer zelven, op de voorname punten van doortogt aan de grenzen speciale kommissarissen of agenten der Regering te plaatsen.

:— De audientie van den minister van financien zal Donderdag den 22. geen plaats hebben.

:— De minister van binnenl. zaken heeft gearresteerd de lijst der stations voor de beambten van den waterstaat, voor de buitengewone dienst en de korrespondentie langs de dijken, gedurende ijsgang en hoog opperwater op de rivieren, in den winter van 1860 op 1861, en daarbij bepaald, dat zullen worden gestationneerd te Vianen: *de Quartel*, ing. en *Claeys*, opz. — Te Schoonhoven: *Caland*, ing. en *van Echten*, prov. opz. — Te Krimpen; *Berkhout*, opz. — Te Gorinchem: *Beijerinck*, hoofding. *Augier*, *Dirks*, ings. en *Soeteman*, opz. — Te Hardinxveld: *Dirks*, buitengew. opz. — Te Asperen, *Jansen*, opz. — Te Dordrecht: *van der Straaten*, opzigter.

Door het depart. van oorlog zijn de vereischte maatregelen genomen, ten einde op de eerste aanvraag aan de bevelhebbers der artillerie te 's Gravenhage en Haarlem, de noodige detachementen tot het doen van seinschoten, naar Gorinchem, Vianen en Schoonhoven te doen marcheren.

— Naar wij van goederhand vernemen, is het berigt, door de Rott. Ct. verspreid omtrent de wet op het middelbaar onderwijs en de bewaarscholen, van allen grond ontbloot. *Dbl. v. 's Gr.*

— Uit 's Hage, 17 dezer, wordt geschreven:

Met zekerheid kan ik u mededeelen, dat de minister van oorlog, zoo tot gerief van de ingezetenen en reizigers als ter vermindering van de wachtdienst, bepaald heeft, dat in tijd van volkomen rust en vrede, de poorten der vestingen steeds geopend zullen blijven, en dat in verband daarmede, bij de poorten in welker nabijheid zich geene kruid- af andere magazijnen bevinden, welke bewaakt moeten worden, voortaan geen militaire wachten meer zullen worden geplaatst. *Middelb. Ct.*

— Omtrent de werkzaamheden aan den spoorweg van Leyden op Woerden meldt men ons; dat de kadastrale opmetingen zijn geëindigd en de kaart in gereedheid is gebragt. Op onderscheidene plaatsen onder Woerden zijn greppels gestoken, om de bermsloten, langs den spoorweg te graven, aan te duiden; niet sommige landeigenaars wordt met vrucht onderhandeld over den aankoop van gronden vallende in de bestemde lijn; aan gene zijde van Bodegraven is, in de bosschen, toebehoorende aan den heer *Sleurs*, reeds houtgewas geveld en opgeruimd op de plaats die in de rigting van den ontworpen weg ligt.

:— In de zitting van de Tweede Kamer zijn o. a. ingekomen adressen houdende aandrang op wijziging der armenwet, wat het domicilie van onderstand betreft, van de gemeentebesturen van Staphorst, Wouw, Neuzen, Grathem, Brunssum, Abkoude Proostdij, Abkoude Baambrugge, Schagen en Muntendam; en een adres van de kamer van koophandel te Venlo omtrent de wateraftappingen op de Maas.

-- Ook de Kamer van Koophandel te Zierikzee heeft een adres aan Z. M. den koning gerigt, om aan te dringen op eene afschaffing of verbetering der patentbelasting.

*— Volgens off. opgaven was de bevolking te Suriname op den 1. Jan. 52,922 zielen, waarvan 15,959 *vrijen* (8,257 m. en 7,702 vr. gesl.) en 36,963 *slaven* (17,725 m. en 19,238 vr. gesl.). Gedurende 1859 zijn in deze kolonie onder de vrije bevolking geboren 412, overl. 534. Aangekomen 181 personen van het m. en 43 van het vr. gesl., te zamen 229, (31 immigranten en 66 militairen). Vertrokken: 204 van het m. en 104 van het vr. gesl. te zamen 308 (waaronder 1 immigrant en 4 milit.). Gemanumitteerd 86 van het m. en 167 van het vr. gesl., te zamen 253 personen. Gehuwd 60 paren. Onder de slaven-bevolking zijn in 1859 geb. 1219 kinderen; overl. 1,591. Het getal militairen bleef 865

*— De wintervergadering der provinciale Staten in dit gewest is gisteren gesloten na afdoening der onderwerpen welke nog behandeling vereischten. De Staten hebben zich vereenigd met het voorstel tot opheffing van het kollegie van den Zuid-IJsseldijk en de IJsselkade en met het konklusie van het rapport der kommissie betreffende de klagten over de doortrekking van het Tienhovensch kanaal, blijvende alzoo aan gedep. Staten opgedragen om, als zulks vereischt mogt worden, de noodige werken voor te stellen om te verhinderen, dat de polders onder Breukeleveen en Loosdrecht ten gevolge dier doorgraving met vreemd water bezwaard worden.

Ook is aangenomen het voorstel van vier leden om aan de uitwateringsboezems der polders voor rekening der provincie juist gestelde peilschalen te doen stellen, daar naar zulks in het belang der vast te stellen reglementen voor de waterschappen noodig is.

Met het voorstel van den heer *de Muralt*, om de beschikking over de subsidien voor aanleg en onderhoud van wegen van Gedep. Staten op de Provinciale Staten over te brengen, heeft de vergadering zich niet vereenigd.

*— De kommissaris des konings in onze provincie heeft gister avond zijne salons voor het eerst in het goevernementshotel geopend.

De bloem van Utrechts ingezetenen, alsmede een aantal vertegenwoordigers der officiers-korpsen van de dd. schutterij en de armee, met hunne dames, getuigden, door hunne talrijke opkomst, van de meeste belangstelling.

Geanimeerd, ja gul was de toon, die onder de aanwezigen in de met smaak gedekoreerde en schitterend verlichte vertrekken op deze receptie heerschte, terwijl de fijne takt en urbaniteit van den hooggeplaatsten ambtenaar-gastheer en diens gemalin, mevrouw *van Doorn-Weerts*, door allen opgemerkt en gewaardeerd is geworden.

— Thans wordt door de *A. C.* als stellig berigt, dat het reg. rijdende artillerie met 1 Mei van Leiden naar Arnhem zal worden verlegd.

— Te Schiedam is door den gemeenteraad eene nieuwe direkte belasting vastgesteld, op de grondslagen der rijks personele belasting. De raming van de opbrengst is ƒ 45,000.

:— Uit 's Hage meldt men ons, dat in de gister gehouden zitting van den gemeenteraad de heeren *van Zuylen*, *de Pinto*, *Kappeyne* en *Vrolik*, met den burgemeester als voorzitter, benoemd zijn tot leden der kommissie, belast met het onderzoek van den toestand en het beramen van middelen ter verbetering van het Haagsche Bosch.

Nog is door den raad het voorstel aangenomen betreffende de verbeteringen in de exploitatie van de gemeente zeebadinrigting te Scheveningen te brengen.

— Door de vele sneeuw o. a. in den omtrek van Harderwijk gevallen is de nachtwagen van Utrecht op Zwolle maandag 6 uur te laat aldaar aangekomen.

— Te Amersfoort is Zondag in de kerk der Rem. het orgel ingewijd, een geschenk van den heer *Maas* van Doornheg.

— Met blijdschap vernemen wij, dat Nederland ook eenige jonge lieden zal opleveren, die als pauselijk vrijwilliger naar Rome vertrekken, ten einde er de regten van den Heiligen Stoel te gaan verdedigen. Onder anderen noemt men ons den jeugdigen baron *Adolf van den Lamsweerde*, die het punt staat, om met dat doel de wapenen gaan aangorden. Moge dit goede voorbeeld meer dere navolgers vinden. (!) *de Tijd.*

— Het hof van Zeeland heeft den uitgever van een vervalschten Oostenr. coupon, met in aanmerkingneming van verzachtende omstandigheden, veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf en drie gulden boeten.

— De Hooge Raad heeft gister twee wijnhandelaars te Amsterdam, wegens overtreding der gemeenteverordening, veroordeeld ieder tot eene geldboete van ƒ 910 en gevangenisstraf van ééne maand.

— Het hof van N. Holland heeft den Durgerdamschen schipper *Porsius*, wegens poging tot moord, veroordeeld tot deportatie.

— De *Indipendente* van Napels verhaalt het volgende, omtrent koning *Victor-Emmanuel*.

»*Victor-Emmanuel* heeft niet het sombere en strenge uiterlijk van *Karel Albert*, die droefgeestig van aard was, zoo als de meeste menschen, welke aan leverziekte lijden. Daarenboven heeft de jeugdige vorst, de held van Palestro en Solferino, nog weinig zulke moeitevolle jaren doorleefd als zijn doorluchtige vader.

»Italie's koning is 40 à 42 jaar oud, rondborstig, edelmoedig, krachtvol en matig, hij houdt veel van vroeg opstaan, gaat dan, met een geweer gewapend en door zijn hond vergezeld, te voet ter jagt, en geen bergbewoner, hoe vlug ook, zou het den koning in onvermoeidheid afwinnen. Des morgens ontbijt hij met brood, waarop eene snede kaas of spek; des middags echter, eet hij veel en duldt daar geene étiquette: noch hovelingen, noch kamerdienaars. Des Zondags openen de deuren van zijn paleis zich voor elk een, van 11 tot 3 ure. Verlangt men bijzonder gehoor, zoo wordt dit op schriftelijke aanvrage dadelijk toegestaan, want *Victor Emmanuel* opent zelf al de aan hem gerigte brieven.

»Eens op de jagt zijnde, ontmoette hij een boer, die, hem twee patrijzen ziende schieten met een geweer met dubbelen loop, hem naderde en zeide: »Gij schiet heel goed!" —

»— Niet kwaad, hè?" antwoordde de koning.

»— Gij zoudt mij eigenlijk wel eens van een vos kunnen bevrijden, die al mijn kippen opeet."

»— Niets liever dan dat."

»— Als ge mij dien snapt, geef ik u twee *mutte* (zilveren muntjes."

»— Aangenomen!" riep de Koning uit.

»— Top!" hernam de boer.

»— Wel nu, morgen ochtend kom ik met mijn hond en zal uw vos wel vinden.

»— *Sla toe!*

»De vorst gaf den gevraagden *handslag*, en kwam den volgenden morgen vroeg met zijne speurhonden; hij joeg den vos op en doodde hem.

»— God zegent ons! riep de boer uit.

»— Ge hebt Uwe twee *mutte* verloren.

»— Hier zijn ze, hernam de boer.

»De koning nam de muntstukjes, en riep verheugd uit: »Wel drommelsch dat is 't eerste geld, dat ik ooit verdiend heb; het is waarlijk niet onaardig! voegde hij er bij, terwijl hij met het geld in de hand rammelde.

»Den volgenden dag schonk hij aan de vrouw van den boer een kleedje, eene halsketen en oorhangers om de beide *mutte* te vergoeden.

»Het is onmogelijk meer populair te zijn, dan *Victor Emmanuel*. Hij gaat alleen en te voet uit, en komt door de gewone deur in het theater. Eens zag de portierster van den schouwburg van Angennes, een heer, die de rook van zijn sigaar haar kat in den neus blies. Woedend, dat haar lieveling zoo geplaagd werd, pakte zij den rooker bij den arm... en herkende den koning.

»Toen het hof van Rome protesteerde tegen de gelijkstelling van priesters en leeken in de belasting, bleef de koning volhouden en niets kon hem van besluit doen veranderen. Niet alleen stond hij toen tegenover het hof van Rome, maar hij bestreed alle R. Katholieke magten, den adel, de geestelijkheid en zelfs zijne eigene familie.

»*Alex. Dumas* zegt van hem:

»Ik heb geheel Italie doorreisd, van den voet der Alpen tot aan de Adriatische zee, te Genua, Turijn, Milaan, Verona en Venetië, overal heb ik menschen gesproken en ondervraagd. Allen hebben mij geantwoord:

»— Italie kan een even eerlijk man aanwijzen als *Victor Emmanuel*, maar *eerlijker* nooit!

»Schoone lofspraak uit den mond eens volks, over zijnen koning!"

WATERHOOGTE.

Arnhem, 20 *Nov.* 1,44. El. AP. 8,39. Gew. 2 d. Rijnhoogte te Keulen 20. Nov. 7 voet 9 duim; of 7 voet 8 duim Rijnl.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL, bevattende de Zitting van de Prov Staten van Woensdag 14 Nov en Zitting van de Tweede Kamer van gister.

TURIJN, 17 November.

Gisteren liep hier het gerucht der bezetting van Terracina, — de aan de Napelsche grens naastbij liggende Romeinsche haven — door *Cialdini*. De stad is een belangrijk militair punt. Dit gerucht

hoezeer voorbarig, kan toch weldra waarheid worden. *Fanti* toch is opzettelijk naar Turijn gekomen om het plan tot het bezetten van genoemde stad aan den ministerraad te onderwerpen. Men heeft, naar het schijnt, dit punt noodig om met beter gevolg tegen Gaëta te ageren. De toestemming is, voor het geval van noodzakelijkheid verleend, mits de Fransche troepen zich niet met geweld tegen de uitvoering van het plan verzetten.

De *Lombardia* deelt eene depêche mede uit Parijs volgens welke de graaf *de Morny* met eene gewigtige zending des keizers naar Rome vertrekt, nadat reeds twee eigenhandige brieven door den laatste aan den Paus moeten zijn geschreven.

Ten gevolge van den Italiaanschen onafhankelijkheidsoorlog zijn 54 jezuitenkloosters opgeheven, als 3 in Lombardije, 6 in Modena, 11 in de Marken en Umbrie, 19 op het vasteland van Napels en 15 op Sicilie.

Uit Milaan meldt men van den 11., dat het Venetiaansch komitee er druk in de weer is. Het heeft bij proklamatie alle Venetianen, in staat de wapenen te dragen en in Lombardije zich bevindende, uitgenoodigd, zich bij eene komm. te vervoegen, die ze in groepen van 30 à 40 verdeelt en ze onder bevel van een officier in de Lombardische dorpen zet, waar ze op kosten der gemeente worden onderhouden.

Uit Gaëta meldt men de volgende technische bijzonderheid: Het front aan de landzijde is niet meer dan 700 Ned. ellen lang, en wordt verdedigd door werken ten deele in de rots uitgehouwen en bewapend met drie rijen geblindeerde batterijen, de derde rij met getrokken stukken. Deze batterijen zijn driehonderd stukken sterk, wier vuur zamenkomt op de punten die aan den aanval blootstaan. De gracht aan den voet der steilte is in de rots gehouwen en de steilte ongedekt. De andere versterkte punten worden beschermd door rotsmassas die ze ongenaakbaar maken en naar de zee voortloopen. Het frontterrein is zoo rotsachtig dat men er slechts zeer langzaam en dan nog wel met behulp van een puntigen stok kan loopen. Bovendien bezit Gaëta nog een aantal werken op de hoogten, o. a. het kasteel, den St. Franciscus-toren en den Monte-Orlando, welke laatste den omtrek en de zee bestrijkt. De haven is beschermd door groote werken, die den houten oorlogsschepen veel nadeel kunnen toebrengen. Daarbij komt dat de Fransche vloot een aanval van die zijde belet. De stad kan zich in dien toestand, met een garnizoen van zes à zeven duizend man en proviand van allerlei aard, onbepaalden tijd verdedigen. De koning laat een vleugel van zijn paleis blinderen, om met zijne familie, bij een bombardement, tegen de kogels beschut te zijn.

De Abruzzen worden afgeloopen door gewapende benden, die, zorgvuldig alle ontmoetingen met onze mobiele kolonnen vermijdende, het land plunderen, de dorpen in naam van *Frans II* in opstand brengen, de huizen der eenheidsgezinden in brand steken en dezen, als ze hun in handen vallen, vermoorden.

WEENEN, 18 November.

De heer *v. Plener*, minister van financien, moet weder zijn verzoek om ontslag ingediend, doch ook weder ingetrokken hebben.

Men zegt dat graaf *v. Rechberg* zijne portefeuille aan baron *Kollee* overgeven en alleen minister-president blijven zal.

Het officieele orgaan van Venetie maakt een besluit bekend, waarbij de vaders aanzegging bekomen om hunne kinderen, die zich in het buitenland ophouden, onverschillig of dit geschiedt om hunne opvoeding al dan niet te voltooijen, terug te ontbieden. In geval van weigering zullen zij, op de eerste vordering der lokale autoriteiten, onderworpen zijn aan eene boete van 20 tot 200 florienen.

KEULEN, 19 November.

De keizerin van Oostenrijk is heden hier aangekomen en heeft onmiddellijk hare reis voortgezet.

De Deensche regering laat eenige perceelen der Augustenburgsche bezittingen op Alfen verkoopen. De hertog van Augustenburg heeft door bemiddeling van onzen gezant te Kopenhagen daartegen laten protesteren. Die goederen waren aan de Deensche regering verkocht, doch de betaling zou geschieden bij termijnen waarvan de laatste in 1865 moet vervallen, en tot zoolang zouden de inkomsten tot pand der koopsom dienen.

LONDEN, 19 November.

Algemeen houdt men zich op het oogenblik met de goudkwestie bezig. Onze bank neemt 6% voor het geld dat zij verstrekt, en in Frankrijk heeft de keizer zich er tegen verzet dat meer dan 4½ genomen zal worden. Onze bank verstrekt dus aan de Fransche goud tegen 6%, waarvoor deze slechts 4% krijgt.

De *Economist* behandelt mede de kwestie en deelt mede, dat sedert Nov. 1859 de voorraad goud in beide banken is verminderd met pd. 10,400,000. De expeditien naar Syrie en China hebben natuurlijk goud vereischt, even als de oogst, maar beide redenen konden nog die groote vermindering niet veroorzaken. In Jan. 1858 zag men juist het tegendeel. Uit Amerika kon toen het goud niet gekomen zijn, want ook daar was in de banken overvloed. Toen werd dus het verschijnsel verklaard uit den stilstand van den kleinhandel, die veel specie noodig heeft. Op gelijke wijze kan het verschijnsel dat men nu waarneemt door den bloei van den handel verklaard worden.

Omtrent den pas benoemden president der Ver. Staten wordt 't volgende gemeld: *Abraham* of *Abram Lincoln* is geboren den 12 Februarij 1809, in het graafschap Harden (Kentucky). Zijn grootvader, die in 1781 of 1782 Virginia verliet om zich in Kentucky te vestigen, werd, terwijl hij het landbouwbedrijf uitoefende, door de Indianen aangevallen en gedood; zijn gezin was toen hulpbehoevend; ook zijn zoon stierf op jeugdigen leeftijd, en deze liet eene weduwe met kinderen na, waaronder *Abraham*, destijds 10 jaar oud. De moeder vestigde zich met hare kinderen in Zuid-Indiana, en daar genoot *Abram* zes of acht maanden schoolonderwijs; dit was zijne geheele wetenschappelijke opleiding. Achtereenvolgens werd hij pachtersjongen, houthakker en schipper op de Wabash en den Mississippi. In 1830 begaf hij zich naar Illinois, en verrigtte daar een jaar als loonbediende veldarbeid; het volgende jaar werd hij winkelknecht, en later nam hij als vrijwilliger dienst bij eene kompagnie, die te Nieuw-Salem werd opgerigt toen de oorlog in Florida uitbrak, bekend als de »Zwarte-valk-oorlog," naar den naam van den aanvoerder der Indianen. *Abram Lincoln* verwierf den graad van kapitein en diende met eere gedurende den geheelen veldtogt. In Illinois teruggekeerd, zette hij zich te Springfield, de hoofdplaats, neder, die hij sedert niet verlaten heeft. In het jaar 1836 was hij kandidaat voor de wetgevende vergadering van den staat Illinois, doch werd niet gekozen. Het volgende jaar was hij echter gelukkiger, en vier achtereenvolgende zittingen nam hij als een nuttig lid deel aan de werkzaamheden. Tevens oefende hij zich gedurende dien tijd in de regten en verwierf zich een uitstekenden naam bij de balie van Springfield. De regtsgeleerdheid deed hem echter de staatkunde niet verwaarloozen. Hij verklaarde de beginselen der Whigs voor de zijne, schaarde zich in de kwestie der tolregten bij de voorstanders van het beschermend stelsel, en werd in één woord een volgeling van den beroemden *Henry Clay*. Van 1836 tot en met 1847 was hij steeds de kandidaat der whigpartij voor het presidentschap; in 1836 werd hij tot lid van het kongres gekozen; tot 1849 bekleedde hij deze betrekking. Zijne afschaffingsgezindheid bleek verscheidene malen, voornamelijk ter gelegenheid van de onstuimige debatten die het *proviso* Wilmot uitlokte, waarvoor hij 32 maal stemde. Ook verzette hij zich tegen den oorlog met Mexiko, dien hij inkonstitutionneel noemde. Na het verstrijken van zijn mandaat stelde hij zich weder verkiesbaar. Na 1849 tot 1854 wijdde hij zich bijna uitsluitend aan de regtspraktijk; in laatstgenoemd jaar verscheen hij weder in het politieke strijdperk; hij werd de Whig-kandidaat voor een zetel in den senaat, doch moest voor den demokratischen kandidaat het onderspit delven. In 1856 was hij de eerste der kiezers, die in Illinois, bij de verkiezing van een president, voor *Fremont*, en dus tegen den nu aftredenden *Buchanan* stemden. In 1857 werd hij weder door de republikeinsche staatskonventie tot kandidaat voor het lidmaatschap van den senaat gesteld, doch het aftredende lid *Douglas* werd herkozen. Thans was dezelfde *Douglas* de ernstigste zijner drie tegenstanders bij den verkiezingstrijd voor de benoeming van een president.

De *Irishman* maakt zich heden vreeselijk boos over de cirkulaire van lord *Russell* in het bijzonder en de politiek van Groot Brittannie in het algemeen:

»Den zwakken schrik en vrees aanjagen, »zegt hij," de sterken vleijen, de arme Chinezen, die zich niet met opium willen laten vergiftigen, vermoorden, en zich door Frankrijk laten vernederen, dat het nederig het hof maakt; de groote N.-Amerikaansche republiek slaafs liefkozen, en den verwonnen soldaat, wiens geloof zijne eer is, verraden; Portugal aanzetten Frankrijk te beledigen en dan dit staatje onbeschermd aan de genade van dat groote rijk overlaten; den Oostenrijkschen dwingeland in Italië beschermen en Sardinië aanzetten Napels te overweldigen; achtereenvolgens alle Europeesche mogendheden tegen elkaar in het harnas jagen, en allen verraden, — ziedaar nu Engelands traditioneele staatkunde.

»Lord *John Russell* — de voornaamste bewerker van den hongersnood, die twee millioen Ieren weggesleept heeft — verdient van de zijde van Ierland slechts haat en verachting; wij kunnen echter niet nalaten hem zekeren dank te betuigen, omdat hij tot werktuig gediend heeft aan verklaringen die tweemalen binnen de laatste weken der wereld het schandelijke en trouwelooze der staatkunde hebben getoond van het rijk, dat hij vertegenwoordigt.

»De vorige maand heeft dat aristokraatje, die zoo maar los heenloopt over de zamenzweringen waarvoor de aanzienlijkste en braafste mannen hun leven wagen, zich vrij wel van zijne zending als dienaar der trouwelooze Engelsche politiek gekweten, door den koning van Sardinie te waarschuwen voor de gevolgen der verdrijving van den onbeschaamden Duitschen overweldiger uit zijne laatste schuilplaats in Italie.

»En de vorige week heeft dezelfde lord, altijd logisch, eene depêche openbaar gemaakt, waarin hij, volgens *Vattel* en het voorbeeld van *Willem van Oranje*, denzelfden koning regtvaardigt wegens de overweldiging der staten van den Italiaanschen koning van Napels!

»Beide handelingen schijnen met elkaâr onbestaanbaar. Dat zijn ze echter volstrekt niet van de zijde van den Anglo-Saksischen minister, want deze is een volmaakt voorbeeld van de traditionele egoïstische, trouwelooze en bedriegelijke politiek van Engeland." Het blad tracht nu deze laatste stelling te bewijzen in een betoog, dat we den lezer maar zullen schenken, om hem het slot van het artikel ter lezing te geven.

»Een inlandsch, zwak vorst te verdrijven, dat is eene nietigheid, die, bovendien, andere mogendheden last kan veroorzaken. Laat hem dus maar gaan! De Engelsche geschiedenis levert voorbeelden in dien zin. Den wreeden Duitscher verdrijven kan Frankrijks overmagt vermeerderen; laat dan liever de Italiaansche overmagt smoren, duizendmaal liever dan dat Engelands belangen in de Adriatische zee in gevaar gebragt worden.

»Ziedaar de lage, egoïstische, atheistische politiek van Engeland. 't Is laag, 't is schandelijk: de vloek van alle brave leden moet haar treffen; maar, doen wij haar dit regt wedervaren, even als Satan's politiek is zij logisch en konsekwent.

»Hoe dit zij, wij zullen ons in Ierland die verklaring van een Engelsch minister herinneren, »dat een volk dat zich verdrukt acht wettiglijk een vreemd vorst kan inroepen, om het van een gehaat juk te bevrijden."

Sir *James Brooke*, raja van Sarawak, vergezeld van den heer *Spencer St. John*, konsul-generaal van Labuan, vertrekt heden avond naar Singapore. Zij schepen zich te Southampton in en begeven zich via Gibraltar naar Alexandrië, van waar zij hunne reis per overlandmail voortzetten.

Een telegram van Gibraltar deelt het vergaan van een Braziliaansch oorlogschip mede. Het schip was op weg van Marseille naar Lissabon en leed schipbreuk op kaap Spartel, nabij de kust van Barbarije. De kapitein en 35 anderen verloren daarbij het leven; 115 personen werden gered. De laatste werden door het Eng. stoomfregat Tagos naar Tanger overgevoerd. Er was een groot aantal kadets aan boord, voor de instruktie in de praktische zeevaart.

Uit Lima wordt van 14 Oktober gemeld, dat het fregat Callao, dat op het drijvend dok van het eiland San Lorenzo eenige reparatiën zou ondergaan, naar eene zijde overhelde, ten gevolge waarvan het fregat zoowel als het dok zonken en 150 menschen daarbij het leven verloren.

PARIJS, 19 November.

De geestelijkheid alhier heeft eene bijeenkomst gehouden om te beraadslagen over de vraag: of het niet raadzaam zou zijn den keizer een adres te zenden over den tegenwoordigen toestand? Na levendige diskussien is besloten, het niet te doen, daar zoodanige stap aanleiding zou kunnen geven tot uitleggingen niet in overeenstemming met het belang der geestelijkheid.

Een gerucht wil, dat de kardinaals *Morlot* en *Gousset* bij den keizer een gehoor verzocht hebben, ten einde eenige aanmerkingen te maken op de cirkulaire van den minister van binnenl. zaken betreffende de inschrijvingen voor den Pieterspenning.

Te Angers had men generaal *de Lamoricière* eene ovatie bereid, doch hij is verstandig genoeg geweest zich er aan te onttrekken.

ADVERTENTIEN.

⁂ Getrouwd:

P. VAN DIJK
en
Brughuis A. DEKKER.
Jutphaas, 21 November 1860.

⁂ Op heden overleed, in den ouderdom van circa 74 jaren, onze waarde Vader en Behuwdvader CORS DE GRAAF, door ons allen diep betreurd.
Op *Popta*, bij ABCOUDE, Uit aller naam
16 November 1860. A. DE GRAAF.
Deze dient tot eenige en algemeene kennisgeving aan begunstigers vrienden en bekenden.

⁂ Na een langdurig en smartelijk lijden overleed heden, in den ouderdom van 42 jaren, mijne onvergetelijke Echtgenoote ELISABETH VAN WIJNBERGEN, mij nalatende *zeven* jeugdige kinderen, die, met mij, hunne brave Moeder betreuren.
Utrecht, 20 Nov. 1860. A. STERNHEIM.
Eenige Kennisgeving.
Verzoeke van rouwbeklag verschoond te blijven.

⁂ Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van den WelEdel Gestrengen heer R. HOOGEVEEN, gepensioneerd kapitein, betuigt de familie bij deze haren opregten dank.

⁂ De Familie betuigt haren dank voor de bewijzen van deelneming, die zij, bij gelegenheid van het overlijden van hare zuster en tante, Mejufvrouw MAGDALENA BREISING RIJK, heeft mogen ontvangen.
Utrecht, 21 November 1860.

Utrechtsche Schouwburg.

⁂ Met toestemming van het Edel Achtbaar Stedelijk bestuur.

De Tooneelisten onder direktie van **J. EDUARD DE VRIES** zullen de eer hebben **Op DONDERDAG 22 November 1860,** No. 2 (2e Serie) in het ABONNEMENT te geven:

CLAUDIE.

Tooneelspel in drie Afdeelingen, naar het Fransch van GEORGE SAND, door F. H. GREB.

(Nooit vertoond.)

Gevolgd door:

VADER TURLUTUTU

of de Herinneringen,

Blijspel met Zang, *in een bedrijf*, naar het Fransch.

(Nooit vertoond).

Aanvang ten ZEVEN ure.

PRIJZEN DER PLAATSEN: Boven Loge *f* 2.—. Beneden Loge *f* 1,50. Parquet *f* 1,25. Parterre *f* 1.—. 1e Amphitheater *f* 1,10. 2e Amphitheater *f* 0,65. Galerij *f* 0,40.

HH. Militairen in uniform op alle rangen half geld.

⁂ De Notaris VAN GEIJTENBEEK, gevestigd te Harmelen, zal op Vrijdag den 23. November 1860, des voorm. 10 ure, in het Gemeentehuis aldaar, verkoopen:

5½ bunders Elzen, Essen en Geldersch **Hak- en Hoephout** en circa 500 **Wilgenboomen**, staande onder Harmelen, Vleuten, Veldhuizen en Woerden.

⁂ De Notaris TISSOT VAN PATOT, te Maarssen, zal verkoopen:

Den 29. *November* 1860, te beginnen op *Ter Meer* te Maarssen: **31** zware **Eiken-, Linden-** en andere **Boomen, 13 Iepen**, eenige **Wilgen** en **Populieren.**

Den 11. *December* 1860, op de hofstede *Rijnzigt* aan de Meern, **132** zware **Iepen-** en **3 Wilgen-boomen;**

en den 13. *December* 1860, op *den Engh* te Vleuten: **20 Eiken-, 30 Iepen-, 32 Sparren-, 2** zware **Linden-, 45 Appel-** en **Kersenboomen, Boomstammen, Griendhout, Afbraak, Hardsteen**, enz. Alles breeder bij biljetten.

⁂ Men zal op Zaturdag, den 1. December 1860, des namiddags ten 5 ure precies, in het Lokaal van Verkoopingen, achter St. Pieter te Utrecht, in het openbaar verkoopen de navolgende Huizen, Woningen en Grafkelder, te Utrecht, te weten:

1. Eene HEERENHUIZING, Erf, Grond en Tuin, even buiten de Waard-barrière, aan de westzijde van de Vecht, over de sluis, wijk M, no. 423, groot 1 R. 50 E. Dit welingerigte Huis heeft drie Benedenkamers, Alcove, Keuken, Bovenvoorkamer, Zolders met Dienstbodenkamer, Kelders en vele ge..akken. Verhuurd tot 1 Mei 1861, om *f* 300 in het jaar.

2. Een HUIS in Tolsteeg, aan de oostzijde van den Vaartschen Rijn, op de Helling, wijk K, no. 99 groot 93 E. In gedeelten verhuurd, te zamen om *f* 3,60 in de week.

3. Een HUIS, mede in Tolsteeg, aan de westzijde van den Vaartschen Rijn, wijk K, no. 194, groot ongeveer 78 E. In gedeelten verhuurd, te zamen om *f* 2,90 in de week.

4. Vier naast elkander staande WONINGEN, in een Gang of Poort, achter het perceel no. 3 en uitkomende in de Jeremiesteeg, wijk K, no. 194 *d*, *a*, *b* en *c*, te zamen groot ongeveer 50 E. Te zamen verhuurd om *f* 2,10 in de week.

De percelen no. 3 en 4 eerst afzonderlijk en dan te zamen te veilen.

5. Een HUIS, aan de Zuidzijde van de Groenesteeg, wijk A, no. 676, groot 1 R. 14 E. In gedeelten verhuurd, te zamen om *f* 2.35 in de week.

6. Eene WONING, aan de oostzijde van het korte Rozendaal, bij de Geertekerk, wijk B, no. 486, groot 40 E. Verhuurd om 75 centen in de week.

7. Eene WONING, zuidwaarts naast en groot als de vorige. Verhuurd om *f* 1,00 in de week.

De percelen no. 6 en 7 zullen eerst afzonderlijk en dan te zamen worden geveild.

8. Twee WONINGEN, aan de zuidzijde van de Keukenstraat, wijk A, no. 999 en 1000, ieder groot 90 E, zijnde erfpachtsgoed. Te zamen verhuurd om *f* 1,60 in de week.

En 9. Eenen GRAFKELDER op de gemeente begraafplaats, noordhoek van den Heuvel, tweede rei no. 33, groot 7 E. 2 P.

Alles breeder bij billetten omschreven. Te bezigtigen als daarbij is vermeld en nadere inlichtingen te bekomen, ten aanzien van het perceel no. 1, ten kantore van den Notaris VAN MEERLANT, en, ten opzigte van de overige percelen, ten kantore van den Notaris DWARS.

HOUTVERKOOPING.

op BEERSCHOTEN onder de Bilt,

⁂ Op Woensdag den 12. December 1860, van eene aanzienlijke partij droog **Hout en Eiken Hakhout**, bestaande in Eiken en Beuken Handhouten en Sparren vaamhout, **Eiken, Beuken en Sparren Spaanders, Ondereinden** en **Takkenbossen.** — Voorts zwaar **Eiken Hakhout**, gemakkelijk te water als per as te vervoeren.

UIT DE HAND TE KOOP:

⁂ Een **gesmeed ijzeren Hek**, zoo goed als nieuw, net fatsoen, in 16 afdeelingen van el 1.75 en 2 afdeelingen van el 3 65, hoog el 1.25. Adres: Bureau dezer Courant.

VOOR EEN MATIGEN PRIJS TE KOOP

⁂ **7** LANTIERPALEN met koppen, op hardsteenen neuten met ornamentwerk, van geslagen ijzer, hetwelk de palen met de zoldering verbindt. Te bevragen bij J. en A. TAKKEN, Mr. Smeden aan de Bilt.

⁂ Twee fatsoenlijke gehuwde lieden wenschen voor een matigen prijs **te huren** een KLEIN NET HUIS, liefst met een klein TUINTJE, tegen Mei of eerder, in de provincie Utrecht. Iemand hierop reflecterende, wordt verzocht zich met franco brieven en opgaaf van grootte, ligging en huurprijs te adresseren bij A. VAN DEN SIGTENHORST AJz., Boek- en Papierhandelaar te Almelo, onder lett. C. H.

⁂ Tegen 15 December a. s. wordt in een toehuis tegen 5 à 6 gulden per week aangeboden: Eene GEMEUBILEERDE KAMER met KOST, voor een Heer of eene Jufvrouw, liefst van de R. K. Godsdienst. Adres franco lett. Z. bij den Boekh. W. MAARSCHALKERWEERD alhier.

MINERALE en MEDICINALE

WATEREN.

Verkrijgbaar bij de **Erven H. TRIP.**

MAGASIN DE PARIS

van

A. VAN DER WURFF,

Lange St. Janstraat

TE UTRECHT.

⁂ Berigt, dat zij op nieuw voorzien is van een groot assortiment **Winterbloemen, Veeren** en **Coiffures;** de goederen worden op *franco* aanvrage ter bezigtiging buiten de stad gezonden

INSTRUMENTAAL-SCHOOL.

⁂ Op de klasse voor **Koper-Instrumenten** en die voor **Hobo** bestaat nog gelegenheid als LEERLING opgenomen te worden.

Jongelieden, die daartoe eenige geschiktheid hebben, vervoegen zich bij de onderwijzers de Heeren COENEN, Wijde Bagijnensteeg, en PETRI, Amsterdamschen Weg.

De Officier der dd. Schutterij, belast met de voorn. school

CLOTTERBOOKE PATIJN.

KANTOOR.

⁂ Een JONG MENSCH, bekend met de Engelsche, Duitsche en Fransche talen, en goed schrijvende, wenscht op een kantoor geplaatst te worden. Adres met franco brieven onder het hier bovenstaande woord bij den Boekh. VAN DORSTEN, Lijnmarkt.

⁂ Zoo als uit de rondgezondene prospectussen blijkt, heeft de ondergeteekende zijne **Apotheek opengesteld voor een dubbel Abonnement**, dat is, om de recepten, tenzij voor een' bepaalden prijs gereed te maken of om voor eene zekere som zich bij hem voor het geheele jaar van geneesmiddelen te voorzien. — Hun, die genegen mogten zijn zich op eene der genoemde wijzen bij hem te abonneren, wordt berigt, dat zij ten zijnen huize zich bekend kunnen maken met de voorwaarden aan dat abonnement verbonden, of des begeerende Prospectussen kunnen doen afhalen. — De ondergeteekende is *de eerste* hier te lande, die zóó aan de ingezetenen van deze stad de gelegenheid opent, om zich in geval van ziekten voor een' zekeren prijs van geneesmiddelen te kunnen voorzien; — eene zaak waartoe hij reeds lang te voren door onderscheidene ingezetenen dezer stad was aangespoord. — Dat de deugdzaamheid van de door hem op deze wijze af te leveren geneesmiddelen niets te wenschen zal overlaten, waarborgt vooreerst de goede naam, die zijne Apotheek sinds 40 jaren mogt bezitten, en kan door heeren Doctoren en het Verslag der Stedelijke Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt telken jare geconstateerd worden.

G. VAN MEETEREN, Apotheker,

Utrecht. Neude, wijk G. no. 56.

⁂ Op een administratie-kantoor ter dezer stede wordt **gevraagd** een JONGELING van 15 à 17 jaren, eene vlugge hand schrijvende en vlug in het rekenen. Adres onder Lᵉ. A. P. bij den Boekhandelaar J. H. SIDDRÉ, Oudegr. Hamb.burg. alhier.

⁂ De ondergeteekende heeft op nieuw ontvangen eenige **Haarden en Kagchels**, uit de fabrijk van de wed. A. STERKMAN & Zn. te 's Hage, welke bij hem tegen fabriekspriizen verkrijgbaar zijn.

M. A. F. REUSER.

⁂ De ondergeteekende berigt aan zijne geëerde stadgenooten, dat hij ontvangen heeft versche gespeende OESTERS. beveelt zich beleefdelijk aan tot het gereedmaken van Haring-Salade en tot levering van Haring, Zoutevisch, Engelsche en Kaapsche Zuren, gemarioneerde Haring, Anchovisch, Engelsch en Maastrichtsch Bier, Fachincher en Selterswater, enz. T. A. KAMANS,

Voorstraat over de Tweede Bagijnesteeg.

⁂ **R. WEEMHOFF** vertrekt op *Middelburg* en *Zeeland*, Zaturdag van de Kade bij de Weerd Barrière.

⁂ Bij S. E. VAN NOOTEN, te Schoonhoven is uitgegeven, eene

tweede goedkoope uitgave

VAN

EVANGELINE.

HET VROUWELIJK LEVEN

DOOR

Mev. ELISE VAN CALCAR, geb. SCHIOTLING.

2 deelen in één netten band.

Prijs *f* 2,50.

☞ Van de *eerste uitgave* in 2 deelen, met gegrav. titel en vignet, zijn mede nog eenige weinige Exempl. te bekomen à *f* 5,40, en keurig gebonden à *f* 4,—.

PAUS

EN

KEIZER.

DOOR

J. M. CAYLA.

Uitgave van H. NIJGH. Prijs **25** Cts.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Nov.	Uren	Wind rigt.	Wind kr.	Barom.	Ther. F.	Afwijk d.Temp.	[illegible]	[illegible]	*Opmerkingen*
20	2	wzw.	0.0	762.15	38 7	— 5.0	0.88	0.	Bewolkt.
	10	zw.	0.0	63.73	37.0	— 2.0	0.93	0.	Betrokken.
21	8	z	0.0	63.68	34 2	— 4.5	0.85	0.	Ligtbewolkt.

20 Nov. 's morg. Barometerhoogten in afdalende orde Parijs, Utrecht, Hartlepool, Plymouth, en Brest. Grootste verschil tusschen Parijs en Brest = 5.0 mm.

AMSTERDAM 20 November 1860.

Nederland.					
Werkel. Schuld	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$62\frac{13}{16}$	$62\frac{7}{8}$	$62\frac{13}{16}$
〃 〃	3 〃	$75\frac{7}{8}$		
〃 〃	4 〃	$97\frac{3}{4}$	$97\frac{7}{8}$	$97\frac{13}{16}$
Oostindische Leening .	4 〃	$95\frac{3}{4}$		
Rijn-Spoorweg 2e L. .	$4\frac{1}{2}$ 〃	98		
België.				
Certifik bij *Rothschild*	$2\frac{1}{2}$ 〃	$52\frac{1}{2}$		
Spanje.				
Obligatiën	$1\frac{3}{4}$ 〃	$40\frac{5}{16}$	$40\frac{5}{8}$	$40\frac{1}{4}$
〃	3 〃	$48\frac{3}{8}$		
〃 Binnenl. . .	3 〃	$47\frac{5}{8}$	$47\frac{11}{16}$	$47\frac{11}{16}$
Amortisable Schuld		$24\frac{5}{16}$	$24\frac{7}{16}$	$24\frac{7}{16}$
Bewijzen Coupon		$5\frac{3}{4}$		
Portugal.				
Obligatiën	3 〃	$44\frac{7}{8}$		
〃 1856 59 . . .	3 〃	$43\frac{3}{16}$	$43\frac{5}{16}$	$43\frac{5}{16}$
〃 uitgestelde		35		
Rusland.				
Oblig. *Hope & Comp.*	5 〃	$101\frac{3}{4}$		
Oblig. 1828/29	5 〃	$101\frac{1}{4}$		
Cert. 1831/33.	5 〃	$85\frac{7}{8}$		
〃 1840	4 〃	$77\frac{3}{8}$		
〃 Orig. 2e, 3e, 4e L.	4 〃	$77\frac{7}{8}$		
Oblig. 5de Serie. . . .	5 〃	$87\frac{1}{2}$		
〃 6de Serie 1855	5 〃	$96\frac{1}{8}$		
〃 te Londen . . .	$4\frac{1}{2}$ 〃	$90\frac{7}{8}$		
〃 te Londen 1859	3 〃	$61\frac{1}{4}$	$61\frac{5}{16}$	$61\frac{1}{4}$
〃 bij *H. & Co.* 1860	$4\frac{1}{2}$ 〃	$89\frac{3}{4}$		
Polen.				
Aand. 1835 fl. 500	*f*	$164\frac{1}{4}$		
Pruissen.				
Obligatiën	$4\frac{1}{2}$ 〃	$98\frac{11}{16}$		
Obligatiën	5 〃	$103\frac{5}{8}$		
Oostenrijk.				
Oblig. Metalliek	5 〃	$45\frac{5}{8}$	$45\frac{13}{16}$	$45\frac{3}{4}$
〃 Metalliek	$2\frac{1}{2}$ 〃	$24\frac{5}{8}$	$24\frac{11}{16}$	$24\frac{11}{16}$
〃 Rente Amst. . .	5 〃	$67\frac{1}{2}$	$67\frac{3}{4}$	$67\frac{3}{4}$
〃 Nat. 1854	5 〃	$52\frac{7}{8}$	$53\frac{1}{16}$	$52\frac{15}{16}$
Bankaktiën		648		
Aandeelen 1854		$203\frac{1}{2}$		
Brazilië.				
Geldl. 1824 £ 100 . .	5 〃	$96\frac{3}{4}$		
Geldl. 1860	$4\frac{1}{2}$ 〃	$84\frac{3}{4}$	85	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

BIJVOEGSEL

BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN

WOENSDAG 21 *November* 1860, *No.* 277.

Provinciale Staten van Utrecht.

Zitting van Woensdag 14 *November.*

Tegenwoordig zijn 36 leden; afwezig de HH. *de Geer v. Oudegein, Kien, v. Asch v. Wijck, de Heus* en *Jongeneel.*

Aan de orde van behandeling is het rapport van de komm. der Prov. Staten van Zuid-Holland en Utrecht, betrekkelijk de ontwerp-besluiten tot splitsing van den polder Nieuwkoop en Zevenhoven, en tot splitsing van den polder Nieuwkoop en Noorden, welk rapport bereids in afdruk aan de Staten is medegedeeld.

De heer *v. d. Poll* geeft, hulde brengende aan de zorg der komm. om deze zaak in het reine te brengen, in overweging, aan Gedep. Staten over te laten, het verbeteren van eenige misstellingen, die nog mogten voorkomen, of te veranderen wat soms beter mogt kunnen worden uitgedrukt.

De *Voorz.* zegt, dat Gedep. Staten zich gaarne zouden willen belasten met die kleine wijzigingen, hier of daar de redaktie betreffende, aan te brengen. Doch dat overigens weinig in de stukken veranderd kan worden, daar zij gearresteerd zijn door de Staten van Z.-Holland, en het dus wenschelijk is, ze gelijkvormig vast te stellen, tenzij men groote bezwaren hebbe.

De heer *v. Tuyll v. Zuylen* herinnert, dat de splitsing der polders als wenschelijk en noodzakelijk wordt voorgesteld; let hij op het wenschelijke, dan ziet hij, dat een aantal ingelanden, vertegenwoordigende 868 bunders, er voor is, maar ook dat een aantal ingelanden 2800 bunders vertegenwoordigende, er tegen is. Spr. heeft zich afgevraagd: of het dan in het voordeel van die meerderheid zal geschieden? Uit het 30tal ingekomen adressen blijkt dat niet. Spr. zou vreezen, dat het zou kunnen gebeuren, dat zij veel hoogere lasten zouden moeten dragen en genoodzaakt worden tot meerdere onkosten. Er wordt o. a. gewezen op den afscheidingsdijk, die aanmerkelijk zal moeten bezwaard worden. Die polders zijn in 1813 als een geheel, door de regering verkocht, zij hebben daardoor zekere onafhankelijkheid verkregen, waarop ingelanden natuurlijk prijs stellen. Zullen zij die nu geheel opgeven ter wille van de anderen? Hebben zij er geen regt op, dat die toestand bestendigd blijft? Spr. gelooft, dat zij alle pogingen zullen doen, om dien toestand te behouden, en daaruit welligt processen zullen voortvloeijen. Heeft de minderheid, vraagt Spr., goede gronden om die scheiding te erlangen? Zij spreekt van vereenvoudiging-bezuiniging. Spr. weet niet of dit genoeg is om de splitsing te motiveren. Er zijn welligt andere redenen, waarover hij thans niet spreken zal. Men heeft ook gezegd, dat zij noodzakelijk is, maar Spr. vraagt, waardoor dat bewezen wordt? Is dan de zaak tot dusverre zoo slecht gegaan, zijn er zoo vele bezwaren tegen ingebragt? Is de toestand onhoudbaar? Zijn er klagten over geweest? Het komt Spr. voor, dat de noodzakelijkheid niet bewezen is, en in eene gewigtige zaak als deze, is dat van het hoogste belang. Spr. zal dus zijne stem niet aan de voordragt kunnen geven.

De heer *Broers* meent, dat hij den vorigen spreker, ten aanzien van diens bezwaren, eenvoudig zou kunnen verwijzen naar het rapport der vereenigde kommissie, omdat de bezwaren, door hem aangevoerd, daarin hoofdzakelijk zijn opgenomen en weerlegd. De gronden voor de scheiding zijn in dat rapport en in de missive van Gedep. Staten daaraan voorafgegaan, in het breede ontwikkeld. De polder Nieuwkoop zal daardoor komen onder het bestuur van Rijnland en alleen dus onder Z.-Holland. Dit reeds is op zich zelf een gemak in de administratie, dat aan de andere zijde geen nadeel kan te weeg brengen. De vorige Spr. zal ook wel weten, dat de administratie van beide polders altijd gescheiden geweest is en dat slechts de ringdijk bezwaar zou kunnen opleveren, omdat die onder het gemeenschappelijk toezigt van beide polders gesteld was. Die zwarigheid nu is uit den weg geruimd; want al wat tot het rigtig toezigt op dien dijk behoort, zal worden geregeld onder toezigt van Gedep. Staten. De heer *v. Tuyll*, zegt Spr., is ook van een verkeerd standpunt uitgegaan; hij spreekt van eene meerderheid en eene minderheid. Spr. ontkent niet, dat de laatste aanleiding tot de splitsing heeft gegeven; maar de meerderheid heeft niet beslist over de minderheid, omdat er geen kwestie tusschen beide was; de minderheid heeft de aandacht van Gedep. Staten daarop gevestigd, en die hebben zich tot een naauwkeurig onderzoek bepaald, waarvan deze voordragt een gevolg is. De heer *v. Tuyll* vraagt ook, of de zaken tot dusverre zoo slecht zijn gegaan? Spr. wil dat volstrekt niet zeggen, maar herinnert alleen, dat in het polderbestuur van Nieuwkoop en Zevenhoven dikwijls vele moeijelijkheden zijn ontstaan. Maar om bij die woorden te blijven, al is de zaak nu niet slecht gegaan, dan zou daaruit toch niet volgen, dat zij daarom in denzelfden toestand zou moeten blijven, althans niet, wanneer er gegronde redenen bestaan om den tot nu toe gevolgden weg te verlaten, gelijk die voldoende uit de stukken blijken. De vorige Spr. zegt, dat de splitsing aanleiding zal geven tot processen. Spr. gelooft niet dat daarvoor gronden zijn en dat men zich daarover behoeft te bekommeren.

De heer *Bastert* heeft bij het gesprokene door den heer *Broers* weinig meer te voegen. Spr. wenscht alleen nog aan te merken, dat hij later de eer heeft gehad, tot die komm. te worden toegevoegd, en dus niet regtstreeks heeft meegewerkt tot hetgeen vroeger daaromtrent is in behandeling gebragt. Reeds in de zomervergadering van 1859 is het wenschelijke eener splitsing in de vergadering besproken. Vóór Spr. aan de komm. toegevoegd werd en toen hij voor het eerst inzage van de stukken heeft genomen, heeft hij het gevoelen van den heer *v. Tuyll* gedeeld, maar een onderzoek op de plaats zelve en het hooren van den fungerenden dijkgraaf en van den sekretaris, heeft hem tot de slotsom gebragt, dat de bezwaren niet van dien aard zijn, als in de adressen der meerderheid wordt aangegeven. De dijkgraaf en sekretaris stellen zich ook van de splitsing geen verhooging van lasten voor; verder was de dijk, die de beide polders vaneen zal scheiden, zeker 3 el hoog boven den waterstand in de beide polders. Voorts is in paragraaf 5 van het koncept-besluit zelf waarborg gegeven, dat de polder Nieuwkoop geen schade zal lijden, alwaar men leest: Gedep. Staten van Z. Holland en van Utrecht zijn belast met de vaststelling van eenen staat, aanwijzende de hoogte, zwaarte en verdere afmetingen, waarop de waterkeeringen ten koste van elken polder zullen worden gebragt en gehouden.

Met 31 stemmen, tegen die van den heer *v. Tuyll*, wordt het eerste en daarop, mede met 31 st. tegen die van den heer *v. Tuyll*, het tweede gedeelte van het voorstel aangenomen.

Het rapport der kommissie als boven, op het ontwerp-reglement voor het waterschap van den Hoogenboezem, onder Haastrecht, welk rapport bereids in afdruk aan de Staten is medegedeeld, wordt daarop zonder diskussie met algemeene stemmen aangenomen.

Zijn alsnu aan de orde, de konklusiën der rapporten betreffende de aanvragen om subsidiën voor het lager onderwijs.

Wordt zonder omvraag aangenomen die, betreffende de aanvraag van de gemeente de Bilt.

Omtrent het advies betreffende de aanvraag der gemeente Mijdrecht, zegt de heer *v. d. Poll* dat de begrooting der kosten van de school is *f* 7970, waarvan de gemeente aanbiedt te betalen *f* 2660, zoodat *f* 5310 overblijft; de komm. nu stelt ook voor dat de gemeente zal betalen *f* 2660 en dat hetgeen bij de aanbesteding zal blijken te ontbreken, voor de helft zal worden betaald door het rijk en voor de helft door de provincie; dit nu kan meevallen, maar is toch altijd onzeker. Spr. acht het daarom eenigzins onbepaald.

Den heer *Bastert* is het niet gebleken, hoe de toestand aan den Hoef nu is: of er eene school bestaat en of die welligt het eigendom is van een kerkelijk bestuur of anderszins, en of er redenen bestaan om een nieuw schoolgebouw op te rigten. Daarenboven komt het Spr. voor, dat wijl de Hoef slechts een klein gedeelte der gemeente is, de kosten nog al hoog zijn. Tevens meent Spr., dat men zulke bijdragen niet moet verleenen. Hij wenscht wel overeenkomstig de bepaling der onderwijswet, te treden in doorloopende subsidiën, maar gaat men op dezen weg voort, dan komt men tot eene dubbele subsidiëring en zal men op den duur groote lasten op de provincie laden. Spr. lieeft er bij eene vorige gelegenheid reeds op gewezen, en hij herhaalt nogmaals, dat men, naar zijn oordeel, die subsidiën niet moet bestendigen.

De heer *de Kock* zegt, dat het schoollokaal aan den Hoef voor het onderwijs afgekeurd en in zoodanigen slechten toestand is, dat er op het oogenblik bijna geen onderwijs meer kan gegeven worden. Wat aangaat de begrooting, die is opgemaakt door den hoofd-ingenieur van den waterstaat. Spr. gelooft niet, dat de roeping der komm. geweest is, die zoo naauwkeurig na te gaan, of zij welligt eenige honderde guldens minder zou kunnen geraamd worden. Overgaande tot de beantwoording der bedenkingen van den heer *Bastert* omtrent deze subsidien gelooft Spr. dat, wanneer men de keus had, men dan in de eerste plaats deze subsidien zou moeten verleenen. Er is, zegt Spr., een schoollokaal, en het gemeentebestuur is van oordeel, dat het, ja, niet in goeden staat verkeert, maar er toch nog onderwijs in kan gegeven worden; de schoolopziener en de inspekteur van het onderwijs keuren het echter af, en art. 4 der onderwijswet spreekt, er mag geen onderwijs meer in gegeven worden, het moet dus veranderd worden. Zoo ergens dan bestaan in zoodanige gevallen billijke redenen tot subsidiëring, want het is somwijlen tegen het gevoelen van het gemeentebestuur, dat groote uitgaven moeten plaats hebben. Den heer *v. d. Poll* beantwoordt Spr., dat er een voorschrif, van den minister van binnenlandsche zaken bestaat, waarin nadere uitlegging wordt gegeven aan art. 36 der wet op het lager onderwijs, en dit bepaalt, dat bij eene jaarlijksche aanvraag zal moeten bepaald worden de som, waardoor de gemeente te zwaar zou worden gedrukt, zoodat die dan als vast cijfer zal moeten worden aangenomen, terwijl bij subsidien voor opbouw, vergrooting en verandering van schoolgebouwen de koning bepaalt, welke som de gemeente zal betalen, zoodat het overige door de provincie en het rijk zal worden gedragen. Men kan dus nu wel bepalen, wat de gemeente zal betalen, maar niet, wat de provincie en het rijk zullen geven.

De heer *de Vries* zegt, als antwoord op de aanmerking omtrent de hooge kosten, dat er moet daargesteld worden eene school, kunnende bevatten 100 kinderen, dus volgens den maatstaf aangegeven in het provinciaal blad van 26 Julij n°. 9, van 85 □ ellen oppervlakte; ook moet er eene nieuwe onderwijzerswoning worden gemaakt en die gebouwen moeten, wegens den bekenden slappen bodem in die streeken, worden beheid, welk werk daar ter plaatse zeer natuurlijk aanzienlijke kosten in den grond veroorzaakt waarvoor men op andere plaatsen een heel stuk om hoog kan bouwen. De heer *Bastert* noemt den Hoef het uiteinde der gemeente; maar dat is het geenszins, het is eene zeer bevolkte streek langs de Kromme Mijdrecht, zijnde een gedeelte der vaart van Amsterdam naar Woerden, gelegen, die nog jaarlijks in bevolking toeneemt. Spr. gelooft, dat dit genoegzaam pleit voor de noodzakelijkheid van een grooter schoollokaal. Ten slotte zegt Spr., dat de school sedert onheugelijke tijden bestaan heeft, en is het nu, voor zoover hij weet reeds de tweede maal, dat er eene nieuwe gebouwd zal worden.

De heer *Menso* meent zich wegens de door hem uit te brengen stem te moeten verantwoorden. Vroeger heeft hij in de vergadering als zijn gevoelen doen kennen, dat bepaling van art 36 der wet op het onderwijs, voor de provincie van zeer bezwarenden aard zou worden. Daarom heeft hij dan ook vorige aanvragen getracht tegen te houden. De vergadering heeft zich echter bij overgroote meerderheid voor eene andere meening verklaard. Spr. meent dus, dat zijn verder verzet tot niets anders zou leiden dan tot tijdverlies, en daarom zal hij zich in het belang der

zaak en der deliberatien aan het besluit onderwerpen. De heer *Bastert* heeft echter aangevoerd, of de subsidien voor lokalen niet in strijd zouden zijn met de wet; doch Spr. vermeent dat de wet zoodanige onderscheiding niet toelaat.

De heer *Bastert* herinnert zich niet dit gezegd te hebben. Spr. had het ook niet kunnen zeggen, daar het hem bekend is, dat men in de aanteekeningen van *Boissevain* leest: dat men zelfs aan zoodanige wijze van subsidiëren gedacht heeft. Spr. meent echter op de misbruiken te moeten wijzen, die daaruit ontstaan kunnen, als bv. de onderwijzer eenige andere betrekkingen had, waardoor hij eene woning heeft, dan zou het gemeente-bestuur als hij die betrekkingen liet varen of vervangen werd, in plaats van eene woning voor den onderwijzer te huren, veel goedkooper eene nieuwe woning bouwen, daar de provincie en het rijk bijdragen, en zoodoende zouden gedurig aanvragen gedaan worden.

Zonder aanvraag wordt daarop aangenomen het advies der komm. betreffende de aanvraag der gemeente Woudenberg.

De konklusie van het rapport betreffende de aanvraag der gemeente Achttienhoven van het advies van Gedep. Staten verschillende, ontstaat tusschen den Voorz. en de HH. *v. Bel*, *v. Beeck Calkoen*, *Menso*, *v. d. Poll*, *Metelerkamp*, *Pabst* en *Cordes* eene korte woordenwisseling over de prioriteitskwestie, welke met 32 stemmen tegen die der HH. *Pabst* en *v. Beeck Calkoen* in dien zin beslist wordt, dat de prioriteit behoort aan het voorstel der kommissie, dat daarop zonder omvraag wordt aangenomen.

Zonder omvraag worden hierna achtereenvolgens aangenomen: de konklusien betreffende de aanvragen der gemeenten Bunschoten, Kockengen, Odijk, Renswoude en Westbroek, waarna de vergadering voor een kwartier uurs geschorst wordt.

Bij de heropening der zitting, wordt na de reeds aan de orde gestelde punten, aan de orde gesteld het gedrukt en aan de leden rondgedeeld rapport, betreffende de missive aan gedep. Staten omtrent de opening der afmetingen van watergangen en peilshoogten, van dijken en kaden in de ontwerp-reglementen voor waterschappen.

Wordt bij monde van den heer *Pabst* verslag uitgebragt, door de kommissie benoemd tot onderzoek van het rapport van gedep. Staten, betreffende de tegen de doortrekking van het Tienhovensche kanaal ingebragte bezwaren, — welke komm. voorstelt om, zoodra mogt blijken, dat de meerdere watertoevoer nadeelig voor de polders kan worden, tot de daarstelling van de vereischte werken over te gaan, in welk geval gedep. Staten zullen worden uitgenoodigd, de vereischte voorstellen te doen. — Ter griffie en aan de orde na het vorige punt.

Aan de orde is het voorstel tot het verleenen van eene provinciale subsidie van *f* 900 voor de verbetering der Alambertskade.

De heer *v. d. Poll* zegt, tot toelichting, dat de kade de scheiding is tusschen Noord-Holland en Utrecht, en N.-Holland er steeds veel aan ten koste gelegd heeft, terwijl zij tevens eene waterkeering en grensscheiding tusschen Utrecht is. Wordt er niet in voorzien, dan zal Utrecht groote schade lijden. Vroeger heeft men in buitengewone omstandigheden subsidiën gegeven; nu is deze uitgaaf noodzakelijk geworden, door de herhaalde stormen. Hoezeer dus regtens de provincie niet verpligt is bij te dragen, komt het Spr. toch voor, dat het billijk is, te meer omdat daarvan ook de bijdrage van het rijk afhankelijk wordt gesteld.

Zonder omvraag wordt tot het verleenen der subsidie besloten, en tot de voorgestelde wijziging der begrooting, tot dekking dier uitgave.

Zonder diskussie wordt daarop aangenomen: de konklusie van het rapport der kommissie, betreffende de opheffing van Groot Westbroek als veenpolder, zullende mitsdien de stukken aan Gedep. Staten teruggezonden worden, met verzoek nogmaals de polderbesturen op te roepen, ten einde hen te hooren over de vraag, of zij de opheffing wenschelijk achten wordende het Gedep. Staten vrijgelaten zoodanige voorstellen te doen, als zij noodig achten.

Aan de orde is het advies der komm. tot verwerping van het voorstel van Gedep. Staten tot wijziging van het provinciaal veenreglement, betreffende het uitkeeren van renten der konsignatiepenningen in den veenpolder Westbroek.

De heer *v. d. Poll* heeft zich niet met de meerderheid der komm. kunnen vereenigen. Hij acht het niet onbillijk, dat aan de gemeente Westbroek de halve rente der konsignatiepenningen worde uitbetaald. Bij het vroeger veenreglement was bepaald, dat Gedep. Staten autorisatie konden geven tot uitbetaling der halve rente. Dat had Spr. ook wel in het nieuwe reglement gewenscht. Nu is het wel te betreuren, dat als men dit weer wenscht in te voeren voor Westbroek, men dadelijk zou moeten overgaan tot eene verandering van het reglement, maar daar het niet te voorzien is dat spoedig meerderen gebruik er van zullen maken, acht Spr. het niet onredelijk, dien geldschieters, die in de gemeente Westbroek dat geld betaald hebben, daarvan de halve rente te laten genieten.

De heer *v. Beeck Calkoen* kan ook het gevoelen der komm. niet deelen. Hij gelooft dat Westbroek in zoodanigen staat verkeert, dat het alleen daaraan is toe te schrijven dat er niet aan gedacht werd, dat het niet reeds tijdens het vaststellen van het reglement is uitgezonderd. Het is, zegt Spr., redelijker wijze niet te verwachten, dat die verveening zal worden drooggemaakt. Het is een zeer ondiep veen, dat gedurig weêr aanwast, en het is buiten eenigen twijfel, dat de konsignatie-penningen nu reeds meer dan toereikende zijn, om de kleine schade die te verwachten zou wezen te vergoeden. Er is op regelmatige wijze te werk gegaan bij die verveening, zoodat de legakkers zijn bewaard gebleven en geen groote plassen ontstaan zijn, omstandigheden die bij geen ander veenderij-distrikt in die mate bestaan. Het komt Spr. daarom onbillijk voor, dezen eigenaars van het fonds niet de halve rente toe te kennen. Het is wel te betreuren, dat daartoe eene wijziging van het veenreglement noodzakelijk is, maar een ander middel schijnt niet aan te wijzen.

De heer *de Vries* mag niet ontveinzen, dat juist die bijzondere positie van den polder, welke volgens het adres en het advies van gedep. Staten eene droogmaking zeer onwaarschijnlijk zou maken, zoodanige droogmaking voor hem zeer waarschijnlijk maakt, al zoo eens, (bij gemis van een reglement is het niet te bepalen wanneer) maar eens zeker de tijd zal komen, waarop het veen van het terrein verwijderd zal zijn. Spr. erkent dat de polder een voorbeeld is van verveening, overeenkomstig de ordonnantie van 1767; maar al heeft men de legakkers nog meer behouden dan men verpligt was, zoo gelooft hij toch, dat men niet meer behouden zal hebben dan $^{1}/_{4}$ van de oppervlakte, en zonder verlaging van den waterstand zal het zeer lang moeten duren, eer het overige weder produktief wordt. Aangenomen nu, dat door middel van de konsignatie een behoorlijk fonds is bijeengebragt, dan heeft men daarin het middel om door afsluiting en dieper bemaling eene droogmaking te bewerkstelligen die hier veel gemakkelijker dan op andere plaatsen daar te stellen zal zijn.

De heer *Bastert* zegt, dat toen de herziening van het veen-reglement was voorgenomen, door hem in de zomerzitting van 1859 eene nota met nog nadere voorstellen is ingediend, waarin o. a. voorkwam, het voorstel tot weglating van de laatste al. van art. 25, van het reglement van 1852 en waarbij men als toelichting las: „dit voorstel strekt om bevorderlijk te zijn, aan den aanwas der zoo traag aangroeijende konsignatiekassen. Zijn deze als eene premie op de droogmaking te beschouwen, dan is het niet vreemd aan de taak van den wetgever, om door het vergrooten of door verhooging dier premie aan de droogmaking bevorderlijk te zijn. Hadden onze voorvaderen konsignatiekassen met oploopende rente gekreëerd, er zou thans minder bezwaar zijn, om de uitgestrekte veenplassen in onze provincie in vruchtgevende landerijen te herscheppen". Daarop is besloten, dat voorstel te stellen in handen der komm. voor de herziening, en deze heeft de aanneming aanbevolen en voor de toelichting verwezen naar de toelichting door den voorsteller gegeven. Zonder diskussie en hoofdelijke omvraag, is dat voorstel aangenomen, in de vergadering van den 3. Nov. 1859. De vergadering heeft dus in beginsel uitgemaakt, dat van de konsignatiekas geen rente zou worden uitbetaald en heeft toen wel degelijk het oog gehad op den uiteenloopenden toestand der polders in dit gewest. In het rapport wordt gezegd, dat de veenderij in den polder niet van zoo geringe beteekenis is, als uit de missive van het veenderij-bestuur schijnt te blijken, daar de konsignatiekas sedert 1835 tot *f* 17,000 is aangegroeid. Begint men nu het beginsel, ten vorigen jare aangenomen, buiten werking te stellen, dan zijn er ook anderen, die met even veel regt uitkeering zouden kunnen vragen. Ook zij hebben weinig diepte en zijn zeer goed door veenlanden en legakkers in goeden staat gehouden. Spr. heeft het oog op het zuidelijk gedeelte van Maarseveen en op den oostenlijken binnenpolder van Tienhoven. Nu heeft de meerderheid der komm. het niet raadzaam geacht, een reglement dat slechts een jaar bestaat, te wijzigen, ook met het oog daarop, dat men dan weêr naijver tusschen de polders zal doen ontstaan, als men den een rente uitkeert en den ander niet.

Met 26 stemmen tegen die der HH. *v. Tuijl*, *Storij v. Blokland*, *Cordes*, *v. Beeck Calkoen*, *G. J. Verloren*, *de Beaufort*, *Voet* en *v. Lijnden* wordt als nu het advies der komm. aangenomen.

Zonder omvraag wordt nu mede de door gedep. Staten voorgestelde wijziging in de begrooting voor 1850 aangenomen.

De *Voorz.* deelt mede, dat bij hem is ingekomen een voorstel van de HH. *Pabst*, *de Muralt* en *Bastert*, strekkende om verandering te brengen in het beheer van het zand- en jaagpad tusschen Utrecht en Breukelen; om de werkzaamheden waarmede thans de ambtenaren over het pad belast zijn op te dragen, voor zooverre het onderhoud bij de provincie is, aan de ambtenaren van den waterstaat in dienst der provincie, en de fondsen enz. te doen beheeren gelijk andere eigendommen der provincie, alles behoudens verrekening met de stad Amsterdam. — Spr. stelt voor, de voorstellers tot toelichting van dit voorstel toe te laten, na afdoening der heden nog te behandele zaken.

De heer *de Muralt* zegt het voorstel gedaan te hebben in verband met het nu aan de orde zijnde advies der komm. op de voordragt van Gedep. Staten betreffende dat zand- en jaagpad.

De *Voorz.* acht het dan in het belang der zaak, dat de toelichting dadelijk plaats vinde.

De heer *de Muralt* gelooft niet, dat het voorstel moet toegelicht worden alvorens het rapport in behandeling komt, daar het niets anders is dan een amend. op het voorstel der kommissie.

De *Voorz.* meent, dat het niet in regtstreeksch verband met het voorstel der komm. staat. Het is vreemd aan de orde en moet dus volgens de bepalingen van het reglement van orde behandeld worden.

De heer *v. d. Poll* erkent, dat het een afzonderlijk voorstel is, maar meent toch, dat het in naauw verband tot de te behandelen zaak staat. De komm. zelve heeft reeds op de wenschelijkheid der opheffing van het bestaand beheer gewezen, en te gereeder kan die nu plaats vinden, daar er vakaturen bestaan.

De *Voorz.* meent, dat de diskussien zeer bemoeijelijkt zullen worden als men het voorstel niet op zich zelf houdt. Wordt het nu toegelicht, dan kan de juiste strekking worden nagegaan. Oordeelt men dan, dat het te nemen besluit door de beslissing op het rapport geprejudicieerd zou worden, dan zou men deze kunnen verdagen.

De heer *Pabst* trekt het voorstel voorloopig in ten einde diskussien af te snijden.

De heer *Bastert* ziet hiertoe geen reden. Hij gelooft dat het moet behandeld worden gelijk de Voorz. aanmerkt. Het is een voorstel vreemd aan de orde, en Spr. acht het in het belang van het voorstel zelf, dat het afzonderlijk behandeld worde, want hij kan niet zien, dat het een amendement is op het voorstel van gedep. Staten of van de komm. Het roert de koncessie niet aan, maar is alleen een voorstel over het beheer van het pad. In zooverre staat het er mede in verband. Men zou dus het andere dienen te verdagen, gelijk door den Voorzitter reeds is opgemerkt.

Den heer *Menso* komt het voor, dat de voorstellers niet eenstemmig zijn over het doel van hun voorstel, en Spr. meent dus dat in dit doel iets geheimzinnigs ligt, waarvoor men niet wil uitkomen; want is het eenvoudig over het beheer, dan ziet Spr. niet in, waarom men nu niet kan overgaan tot de regeling van het tarief. Spr. gelooft daarenboven, dat de heer *Pabst* te regt het voorstel heeft ingetrokken, ten einde het later als een amendement weer in te brengen. Spr. zou wenschen dat de voorstellers geliefden te zeggen wat hun doel is.

De heer *Pabst* merkt op, dat de uitdrukking dat iets geheimzinnigs in een voorstel ligt, zonder dat men een bewijs daarvoor geeft, hem zeer bevreemdt. Hij zegt tot den heer *Menso* dat er niets geheimzinnigs in ligt, als men het voorstel doet, om wegen die gedurende een geruim aantal jaren aan het bestuur van gedep. Staten onttrokken zijn, te brengen onder dat beheer. Het verschil tusschen de voorstellers loopt over de vraag wanneer het voorstel zal moeten worden behandeld? Spr's wijze van zien is, dat het voorstel zal worden behandeld gelijk de Voorz. aangeeft; een zijner medevoorstellers wil het echter liever nu niet behandeld hebben, hij kan dat ook begrijpen, want het kan aanleiding geven tot tijdverlies, en daarom wil hij gaarne toegeven, het intrekken en behandelen bij de behandeling van het tarief. Het verschil ligt niet in het doel dat beoogd wordt, maar alleen in den vorm van behandeling, eene zaak dikwijls van weinig beteekenis.

De heer *Menso* merkt op, dat het voorstel gelijk het gedaan is, bepaaldelijk, naar zijne schatting althans, eene geheimzinnige strekking heeft. Strekt het enkel om te regelen het bestuur van de zaak, dan is het geheel vreemd aan het tarief; en staat het daarentegen wel in verband tot het tarief, dan moet er iets in staan, dat Spr. er niet in lezen kan.

De diskussien gesloten zijnde is aan de orde het rapport betreffende de koncessie-aanvraag tot heffing van weg- en bruggelden op het zand- en jaagpad tusschen Breukelen en Ouderkerk.

De heer *v. Lijnden* herinnert, dat bij de komm. geen algemeene overeenstemming heeft bestaan. Een lid heeft zich niet kunnen vereenigen met het gevoelen der overigen, die het met gedep. Staten wenschelijk achten, het tarief gedeeltelijk te wijzigen, met name den tol voor de passagiers in de schuiten op te heffen. Bij de overtuiging, die betreffende dat onderwerp bij Spr. gevestigd is, heeft hij bezwaar mede te werken tot wijziging van het tarief in een zin, dien hij vreest, dat eer zal worden betreurd dan hersteld. Hij blijft het wenschelijk achten, dat het

tarief niet worde gewijzigd, en ten einde daartoe te geraken, gelooft hij dat hem geen ander middel overblijft, dan bij art. 27 van het reglement van orde aangewezen. Spr. kan zich noch met het gevoelen der komm. noch met dat van gedep. Staten vereenigen, en daarom heeft hij gemeend, als amendement aan het oordeel der vergadering te moeten onderwerpen, het voorstel, dat de Staten mogen besluiten, gedep. Staten te magtigen zich nader met B. en W. van Amsterdam te verstaan, ten einde, met wederintrekking der wijziging gelijk gedep. Staten voordragen en de gemeenteraad van Amst. heeft goedgekeurd, zich tot den koning te wenden, tot verlenging der koncessie op den voet van het bestaand tarief, en wel voor den tijd van zes jaren. Spr. gelooft, dat hij, na hetgeen hij in de zomervergadering in het midden heeft gebragt, zich zal kunnen onthouden van in het breede de gronden te ontwikkelen, waarop zijn gevoelen ten deze berust, te meer, omdat in het rapport der komm. die gronden toch zijn opgenomen. Hij meent daarom zich tot eene eenvoudige herinnering daaraan te kunnen bepalen. Hij vraagt in de eerste plaats: Welke redenen zouden er kunnen bestaan om de voorgedragen wijzigingen in het leven te roepen? Er is niemand die zich over de betaling dier tollen beklaagt, er is nooit iemand geweest, die zich met de betaling van dat tolgeld bezwaard gevoeld heeft. Men zal zeggen: gij kent die bezwaren niet, maar Spr. antwoordt, dat de bezwaren, die tegen het vroeger tarief bestonden, wel degelijk bekend werden. De opbrengst der tol, die men nu wil opheffen, moet geacht worden te bedragen *f* 400 jaarlijks. Waarom nu een tol af te schaffen waardoor niemand wordt bezwaard en die vier honderd gulden opbrengt? In de tweede plaats moet Spr. wijzen op het aangevoerd motief tot opheffing: voldoening aan de eischen des tijds. Niets zal hem aangenamer zijn dan mede te werken ter voldoening aan die eischen, mits hij zich van die eischen rekenschap kan geven, en dat kan hij hier niet. Hij kan er zich geen rekenschap van geven, waarom de tijd een eisch zou stellen die niet door de personen gesteld wordt wien het raakt. Hij kan zich geen rekenschap geven, waarom b. v. de tijd zou eischen, dat de personen in de schuiten van de betaling van tol worden ontheven, terwijl die bij voortduring van voetgangers moet worden gevorderd.

De heer *de Muralt* heeft met genoegen in de afgeloopen zomer-vergadering de strekking van het rapport der komm. vernomen, om de lasten langs het zand- en jaagpad op het verkeer gelegd, zooveel mogelijk te verminderen. De komm. heeft teregt begrepen, dat wat zij verlangde in overeenstemming was met de eischen des tijds. Spr. was met haar van oordeel, dat men handel, scheepvaart en nijverheid niet aan lasten moet onderwerpen, om eenig meerder voordeel te behalen, dat niet noodig is. Aan den anderen kant begrijpt hij, dat men niet kan verlangen, dat de tol zoo laag worde gesteld, dat de opbrengst daarvan niet meer toereikende, zou zijn om de kosten van onderhoud en beheer goed te maken; maar de komm. heeft gemeend dat het voorstel van Gedep. Staten toch vatbaar was voor aanmerkelijke tariefsverlaging. Spr. heeft dat onderzocht en zich van de juistheid dier beschouwing overtuigd. Hij is zelfs veel verder gegaan en heeft ontwaard, na naauwgezette inzage der rekeningen, en na zich bekend te hebben gemaakt met de wijze van administratie en met het rapport aan de Staten van 1851, dat het tarief nog veel lager kan gesteld worden, dan zelfs de komm. voorstelt, en wel omdat de kosten van beheer en onderhoud aanmerkelijk kunnen worden verminderd. Van daar dat hij op het denkbeeld is gekomen een voorstel te doen om daartoe te komen, nl. om het zand- en jaagpad, het eigendom der provincie, te stellen onder hetzelfde beheeer waaronder al de andere prov. wegen en eigendommen staan. Spr. heeft geen reden gevonden, waarom men de scheepvaart en de passage langs het pad tusschen Nieuwersluis en Ouderkerk, zoo buitengewoon zou blijven belasten, ten einde uit de opbrengst bezoldigingen te kunnen blijven betalen voor ambten, die voor andere administratien in deze prov. niet bestaan. Een kameraar, een sekretaris, een penningmeester! Waarom vindt Spr. geen kameraar geen penningmeester, bij de administratie van het jaagpad tusschen Utrecht en Breukelen? of van provinciale wegen? of van andere provinciale eigendommen? Waarom kan dit pad niet even eenvoudig en op dezelfde wijze worden beheerd? Is het omdat de helft der voordeelen aan Amsterdam komt? Neen, reeds in 1851 heeft de komm. van deze Staten het eenvoudig middel aangewezen, waarop men die zaak zou kunnen behandelen. De pachters van den tol storten hun geld bij den rijks betaalmeester of bij den ontvanger der registratie, de ambtenaren van den waterstaat houden daarover het toezigt; Ged. Staten voeren het beheer, en men verrekent de ontvangsten en uitgaven bij het eind van het jaar met Amsterdam, elk draagt in de helft, op dezelfde eenvoudige en min kostbare wijze als het jaagpad in de vaart van Utrecht naar Leiden, door de 3 steden Leiden, Woerden en Utrecht wordt onderhouden, beheerd en verrekend. Het aantal prov. opzigters is dit jaar vermeerderd; een van die opzigters zal dat pad opnemen en een kameraar heeft men daarvoor niet langer noodig. De komm. zelve heeft dat gevoeld en in overweging gegeven, het beheer in te rigten even als bij alle soortgelijke zaken in deze provincie. Zij geeft slechts het denkbeeld aan, maar stelt het niet voor; Spr. met de heeren *Pabst* en *Bastert* stelt het voor. De komm. heeft berekend dan nog *f* 400 te kunnen bezuinigen; maar Spr. beweert dat nog meer uitgaven zullen verminderen als de zaakbeheerd wordt gelijk publieke zaken behooren beheerd te worden, gelijk onder het toezigt van den waterstaat de overige provinciale werken dan ook worden beheerd. Als men het onderhoud en de levering van al hetgeen, in de rekeningen der administratie voorkomt, publiek aanbesteedt, zal er ten minste 30 pCt. kunnen bezuinigd worden. Waarom zou men dan bevreesd zijn dat de tarieven te laag zullen zijn? Spr. verlangt niet dat de prov. er bij zal winnen. Spr. zou der verg. wenschen voor te stellen, dat zij zich vereenigde met het voorstel der komm., maar slechts voor een jaar de verlenging der koncessie aanvroeg, en dat inmiddels na opheffing der afzonderlijke kostbaarder administratie, een nader tarief bij deze vergad. wierd vastgesteld, dat hij zich overtuigd houdt, dat nog niet $^2/_3$ van het nu door de kommissie voorgestelde zal bedragen.

De heer *Bastert* zou meenen, dat als men overgaat tot de wijziging van het tarief gelijk de komm. voorstelt, het mogelijk zou zijn dat de gemeenteraad van Amsterdam zich daarmede niet vereenigde, en dan zou van het aannemen dier wijzigingen het gevolg zijn, dat voor deze aangelegenheid eene buitengewone vergadering zou moeten gehouden worden. Spr. zou vragen, of de wijzigingen van zoo overwegend belang zijn, dat men zoo iets der moeite waard zou achten. En mogt men nu komen tot eene andere regeling dezer aangelegenheid, tot de opheffing van dat afzonderlijk bestuur, dan ziet Spr. er geen bezwaar in, aan te nemen het gewijzigd tarief gelijk gedep. Staten het voorstellen. Spr. zou dan koncessie willen aanvragen voor twee jaren en gedep. Staten uitnoodigen in dien tijd, hetzij met of zonder scheiding van het gemeenschappelijk beheer, te komen tot opheffing van het afzonderlijk kollegie. Het komt hem voor, dat dit de meest wenschelijke weg is dien de vergadering kan volgen. Als dit denkbeeld bij de vergadering bijval vindt, is hij bereid een zoodanig voorstel in te dienen.

De heer *Pabst* verklaart thans zijn straks gedaan voorstel in te dienen.

De *Voorz.* zegt, dat het eerst later in behandeling kan komen.

De heer *Pabst* meent, dat hij niet veel zal behoeven te voegen bij hetgeen de heer *de Muralt* omtrent die zaak heeft gezegd. Spr. gelooft, dat het tarief hoe eer hoe beter behoort te worden verminderd. Hij zal zich dus kunnen vereenigen met het voorstel der komm. Spr. wenschte nog een amendement op dat voorstel in te dienen, want hij moet bekennen, dat hij den heer *v. Lijnden* moet bijvallen als hij vraagt, waarom men den tol voor de passagiers en de schuiten zal afschaffen en echter aan de voetgangers die de brug overgaan een cent laten betalen. Dergelijke lasten behooren overal afgeschaft te worden. Er is geen reden om zulk een belasting te behouden. De heer *Bastert* wil de verbetering niet dadelijk invoeren maar tijd geven, omdat de raad van Amsterdam niet zal meewerken. Mag men onderstellen, dat in den tegenwoordigen tijd in den gemeente-raad van Amsterdam de beginselen van de voorvaderlijke regering nog stand houden, dat men, om ambten of betrekkingen te behouden, die zaak niet zou willen wijzigen. Spr. gelooft, dat men te Amsterdam er niets tegen zal hebben om de administratie anders te regelen, te meer daar van de *f* 400 die zullen worden uitgewonnen *f* 200 ten voordeele van Amsterdam komen. Ware het, dat, tegen alle verwachting, Amsterdam zou weigeren, er moest dan eene vergadering worden belegd; dit kan voor zulk een gewigtig punt wel geschieden.

Den heer *v. d. Poll* komt het voor, dat voor de afschaffing van den tol voor de passagiers in de schuiten wel pleit, dat de minister bij de vorige sanktie van het tarief gezegd heeft, dat hij bezwaarlijk dien tol verder zou kunnen bestendigen. Spr. acht het ook niet billijk. Het is waar, er wordt een cent geeischt voor den overgang der brug; dat is geheel in overeenstemming met de passage-gelden die zeer laag gesteld zijn van de gemeenten Loenen en Breukelen. De heer *v. Lijnden* heeft gezegd, dat de afschaffing welligt *f* 400 in de opbrengst zou schelen, maar dit moet Spr. betwijfelen; bepaald is het niet op te geven; maar zijn Spr.'s informatien juist, dan passeren er bijzonder weinig personen in de schuit; de dorpschuiten zouden nog de meeste passagiers hebben, maar Spr. kan zich niet voorstellen, dat die zoo velen zijn. Spr. gelooft niet, dat verlaging van het tarief invloed zou hebben op de ontvangsten. Spr. erkent, dat voor het onderhoud geen vermindering wenschelijk is, maar het komt hem voor, dat het zelfde zou plaats hebben als wat men gezien heeft bij de invoering van het verminderd posttarief; eerst scheen de opbrengst te verminderen, maar later vermeerderde die door het vermeerderd gebruik. Juist de gelijkstelling met andere wegen zou meer passagiers uitlokken, en de verlaging zou dus door meerdere ontvangst worden opgewogen. Spr. gelooft, dat het wenschelijk is, dat het beheer veranderd worde en de provinciale beambten het opzigt over den weg kunnen houden. Het komt Spr. voor, dat ingeval de direktie toevertrouwd wordt aan den provincialen waterstaat, Gedep. Staten. dan optreden tegenover Amsterdam, en dit geen bezwaar zal geven van wege Amsterdam; de verrekening kan evenzeer blijven plaats hebben.

De heer *Broers* zegt, dat de meerderheid der komm. de verandering in het beheer niet heeft voorgesteld, daar zij van oordeel was, dat het beter ware, dat die uitging van gedep. Staten, en de Staten gedep. Staten nogmaals aanleiding gaven hunne aandacht op dit punt te vestigen. Het denkbeeld is dus geweest, dat gedep. Staten dit punt in overweging zouden nemen; want Spr. gelooft werkelijk, dat in den tegenwoordigen tijd zoodanige administratie niet meer bestaanbaar, ja ook niet noodig is, en hij heeft de overtuiging dat, als zij wordt vereenvoudigd, de kosten ook zullen worden vereenvoudigd, en dit noodwendig ten gevolge zal hebben vermindering van uitgaven en dus vermindering van de tolgelden, hetgeen noodwendig van gunstigen invloed moet zijn op de gemeenschap langs den weg.

De heer *v. Reede tot ter Aa* heeft met genoegen kennis genomen van het rapport; hij had echter wel gewenscht, dat de vermindering op het tarief, daarin voorgedragen zich verder hadde uitgestrekt; Spr. kan zich daaromtrent geheel vereenigen met hetgeen de heeren *de Muralt* en *Broers* in het midden hebben gebragt. Spr. heeft hooren beweren, dat er welligt bezwaar zoude bestaan bij het bestuur van Amsterdam om tot de verlangde wijzigingen over te gaan; dit echter acht hij niet denkbaar, maar al ware het zoo, dan zou dat bestuur toch eenigermate gebonden zijn aan art. 238 der gemeentewet. Spr. heeft ook hooren beweren, dat geen klagten zijn ingekomen omtrent de tegenwoordige heffing, maar hij meende, dat juist der komm. in handen gesteld is een adres der schippers van Loenen, klagten inhoudende; andere klagten zijn welligt niet schriftelijk tot de gekommitteerden gekomen, maar Spr. althans heeft er dikwijls hooren uiten, en, meer dan eenmaal, heeft men zich over het hooge tarief bij hem beklaagd.

De heer *Bastert* stelt als motie van orde voor, het tarief aan te nemen gelijk het door Ged. St. is voorgesteld en de koncessie in overleg met het gemeentebestuur van Amsterdam aan te vragen voor 2 jaar, voorts gedep. Staten uit te noodigen in dien tijd voor te bereiden de opheffing der afzonderlijke administratie en de daartoe noodige voordragt aan de Staten te doen, hetzij met of zonder scheiding van het gemeenschappelijk beheer met Amsterdam, al naar gelang zij zullen vermeenen te behooren.

De heer *de Muralt* acht dit eigenlijk geen motie van orde maar een amend.; persoonlijk heeft hij er niets tegen, maar hij gelooft niet, dat de behandeling van deze zoogenaamde motie van orde de gelegenheid uitsluit, om naar aanleiding van de gehouden diskussien over de zaak zelve nog een en ander in het midden te brengen, hetgeen echter niet zou mogen geschieden wanneer het voorstel inderdaad als eene motie van orde wordt beschouwd.

De *Voorz.* meent dat nu alleen over de motie kan gesproken worden. Het komt hem bovendien voor, dat daarin wordt voldaan aan Spr.'s bezwaar.

De heer *de Muralt* zal zich naar de meening des Voorzitters in deze schikken, maar blijft van oordeel dat het een amendement is.

De heer *Bastert* meent het met den heer *de Muralt* en *Pabst* eens te zijn over het wenschelijke der opheffing van de afzonderlijke administratie; zijne motie strekt slechts voor een langer tijdvak; Spr. gelooft toch, dat men bij verandering eener regeling er op moet letten dat de zaak blijve loopen, en daarom, alsook om de eventuele noodzakelijkheid tot het houden eener buitengewone vergadering te ontwijken, heeft Spr. de motie gedaan.

De heer *v. d. Poll* ziet geen reden waarom het bestaand tarief nog twee jaren zal behouden worden. Waarom zou men nu geen eind aan de zaak maken. Hij acht dit beter, al ware het dan in eene buitengewone vergadering.

De heer *Pabst* betwist dat het voorstel eene motie van orde is, en wenscht dat de verg. hierover beslisse. Hij zegt de vergadering is bezig met de behandeling der voorstellen van de komm. tot verandering van het tarief en nu wil men door eene zoogenaamde motie van orde dat tarief behouden en de voorstellen op zijde schuiven.

De heer *Bastert* trekt zijn voorstel als motie van orde in en brengt het in als amendement.

Dit amend. genoegzaam ondersteund zijnde, komt alsnu in behandeling

De heer *de Muralt* zegt, dat zijn voorstel tot opheffing zal komen te vervallen zoo dit amendement wordt aangenomen. De heer *Broers* heeft de reden

opgegeven waarom de komm. de opheffing niet heeft voorgesteld. Spr. acht zich verpligt, de reden op te geven waarom hij haar voorstelt: Uit de geheele behandeling der zaak in 1851 en volgende jaren is hem gebleken, dat persoonlijke konsideratien van invloed zijn geweest op de besluiten van deze vergadering. De inrigting dier administratie was nog een dier overblijfsels der vaderlijke regering die men gemeend heeft reeds in 1851 te moeten opruimen; gedeeltelijk is het toen dan ook reeds geschied. Na dien tijd schijnt er geen gelegenheid te zijn geweest om de zaak verder door te zetten vóór den afgeloopen zomer, toen de eenige titularis, het lidmaatschap dezer vergadering hebbende aanvaard, volgens art. 21 der prov. wet van zelf afstand van zijne betrekking moest doen, en die gelegenheid hebben Gedep. Staten tot Spr's leedwezen voorbij laten gaan. Spr. vreest, dat door de benoeming van eenen nieuwen titularis die administratie weder zou worden bestendigd, en daar ook de komm. er mede achter is gebleven, was eerst nu voor Spr. de gelegenheid open, het voorstel tot opheffing van het bestaand toezigt en beheer te doen.

De heer *v. Lijnden* zal na al hetgeen hij heeft vernomen, en aannemende de begeerte, die hij het minst van allen zal bestrijden, om in de wijze van beheer verandering te brengen, zijn amendement wijzigen. Bij hem heeft slechts het verlangen bestaan, de zaak tot een goed eind te brengen, maar hij is bevreesd geweest en is het nog, dat de vergadering een besluit neme waarover zij later leed zal gevoelen. Spr. refereert zich daartoe aan hetgeen de heer *Bastert* ter ondersteuning van zijn amendemen heeft gezegd, en neemt de door dat lid aangevoerde gronden tot ondersteuning van zijn eigen amendement over, dat hij blijft aanbevelen, doch nu in dier voege wijzigt, dat de koncessie zal worden aangevraagd voor den tijd van één jaar, maar dan ook op het bestaand tarief, opdat men ter gelegener tijd en bij eene nieuwe regeling een geheel nieuw tarief in het leven zou kunnen roepen.

De heer *Pabst* moet bekennen behoefte te gevoelen, om hulde te brengen aan den heer *v. Lijnden*, die zoo even voorstelde om het oude te behouden, en nu zoo in eens kan treden in de gevoelens en gronden van een lid dat voorstelt, de zaak geheel op te heffen. Het komt Spr. voor, dat hierdoor wel duidelijk zal zijn aangetoond, dat die opheffing noodig en nuttig is. Maar Spr. is van gevoelen, dat men niet moet uitstellen tot over een jaar wat men nu kan doen. Op de verg. rust de verpligting geen enkel oogenblik langer een tarief te behouden, dat door allen veroordeeld wordt. Spr. vraagt, waartoe dat uitstel zou strekken? Er is geen tijd noodig om eene komm. op te heffen, want die bestaat niet, omdat ze niet wettig is benoemd. Er heeft van wege Gedep. Staten slechts eene verdeeling van werkzaamheden plaats gehad, die hun vrij staat. Er is geen tijd noodig tot regeling, want er is niets te regelen. De kameraar bestaat niet, de penningmeester heeft bedankt, en omtrent den opzigter kunnen Gedep. Staten beslissen, of zij hem nog een maand of twee willen behouden. Er bestaat eigenlijk geen opzigter voor het pad, die iets doet, want als er iets moet gedaan worden, dan wordt de opzigter van den waterstaat geroepen, zoo als uit de rekening blijkt.

De heer *Menso* acht de regeling van het bestuur eene op zich zelve staande zaak, en meent daarom, dat het niets afdoet of het tarief voor een, twee of drie jaren bestendigd wordt, maar het tarief hangt ook af van het besluit van Amsterdam en daarom acht hij het voorstel van den heer *Bastert* zeer juist.

Het amend. van den heer *v. Lijnden* alsnu met 32 stemmen tegen die der HH. *Strick v. Linschoten*, *v. Beeck Calkoen* en *v. Lijnden* verworpen zijnde, wordt dat van den heer *Bastert* aangenomen met 22 stemmen tegen die der HH. *Strick van Linschoten*, *Boer*, *Ram*, *Schas*, *de Kock*, *de Louter*, *Voet*, *Bosch*, *Pabst*, *Broers*, *v. d. Poll*, *v. Reede tot ter Aa*, *v. d. Poel* en *Vos*.

De vergadering wordt hierop verdaagd tot morgen Donderdag 15 November, ten 12 ure.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de zitting van gister was aan de orde de voortzetting van de beraadslagingen over het wetsontwerp betreffende de nieuwe regterlijke inrigting en wel over art. 59, (bij welk artikel de hoofdvraag van het ontwerp: het *appel in strafzaken* te pas komt) en het daarop door den heer *Elout* voorgestelde amendement.

De heer *Elout* verdedigt zijn amend. en beantwoordt den Minister. Spr. staat tusschen het stelsel van den heer *Wintgens* en dat van den Minister. Hij blijft van gevoelen: dat in eene uitbreiding van een aantal regters goede waarborgen zijn gelegen voor een volledig onderzoek. Hij hecht veel waarde aan spoedige afdoening der zaken, maar meent, dat deze niet bevorderd wordt, waar hooger beroep regel zal worden. Hij komt vooral op tegen de bewering des Ministers, dat de geregtshoven in strafzaken minder goed zouden bezet zijn dan de civiele kamers.

De heer *Wintgens* volhardt bij zijne meening, dat deze voordragt in theorie welligt aanbeveling verdient, maar praktisch ondoelmatig is. De min. heeft te kennen gegeven, dat hij niet wilde afbreken, maar slechts gelijkvormigheid wenschte te verwezenlijken in de beregting van alle strafzaken. Doch het middel om tot die eenvormigheid te geraken keurt Spr. af. De onderscheiding tusschen misdaden en wanbedrijven moge op gebied van de strafwetgeving eenigzins willekeurig schijnen, Spr. erkent het, maar op gebied van strafvordering, strafregtspleging, levert die onderscheiding zulke slechte resultaten niet op. Hij beroept zich op professor *Bluntschli*, *Chauveau*, *Faustin* en andere goede regtsgeleerden: en noemt het stelsel van gelijkmaking aller misdrijven een stelsel van kommunisme. De Minister heeft gewezen op het voordeel van den regter te hebben in de nabijheid van het gebeurde, maar dat voordeel is voor een klein land als het onze zoo gewigtig niet, daar onze afstanden gering zijn. De Minister heeft in de zamenstelling der regtbanken genoegzame waarborgen eener goede beregting van strafzaken gezien, maar dat kan Spr. niet toegeven, evenmin als dat in den regtsbijstand kan worden voorzien. In den breede heeft de Minister de feilbaarheid van den regter als oorzaak van het appel in strafzaken beschouwd. De mensch is feilbaar. Spr. beweert niet het tegendeel, maar is de regter in appel met of minder feilbaar? In het stelsel van menschelijke feilbaarheid bereikt men nooit het grenspunt.

Maar al konde Spr. zich vereenigen met het stelsel van appel in strafzaken, nimmer zou hij zijne goedkeuring kunnen schenken aan het voorgedragene, waarbij in appel het mondeling onderzoek uitzondering en het schriftelijk onderzoek regel zal worden. Eindelijk bestrijdt hij het amend. van den heer *Elout*, omdat het ten gevolge zou hebben de oprigting van zestien hoven. Daarenboven zullen door zoodanig stelsel de kosten zeer vermeerderen, terwijl het voorschrift der grondwet juist verlangt die te verminderen.

De heer *v. Asch v. Wijck* heeft zich reeds meermalen getoond een groot voorstander te zijn van het appel in alle strafzaken en de wederlegging der bezwaren, daartegen aangevoerd, kan hij aan de bekwaamheid des ministers gerustelijk overlaten. Maar aan het andere beginsel, waarvan de voordragt uitgaat, aan dat namelijk, om gelijkvormigheid van regtspleging te verwezenlijken, kan hij zijne adhaesie niet schenken. In het betoog van de noodzakelijkheid, van de wenschelijkheid dier gelijkvormigheid, is de minister te kort geschoten, en Spr. meent dan ook, dat dit deel van het ontwerp steunt op theorie. Wel heeft de minister ontwikkeld, dat de onderscheiding der misdrijven zich niet oplost in de zwaarte der straf, maar in de omstandigheden, waaronder het misdrijf is gebeurd. Spr. daarentegen neemt die onderscheiding aan, omdat het misdrijf al dan niet gewigtiger is, naarmate de maatschappelijke orde daardoor meer wordt bedreigd. Ook de openbare meening hecht aan de openbare teregtstelling voor een hoogeren regter, waar het kapitale zaken betreft, grootere waarde, terwijl ook de indruk eener teregtstelling voor zoodanigen regter grooter mag genoemd worden. Spr. hecht meer waarborgen aan het bestaande hooger beroep in strafzaken, aan eene goed geformuleerde acte van beschuldiging, dan aan de theorie van den Minister omtrent dit onderwerp.

De heer *Heemskerk Az.* vraagt of de minister voornemens is, ook in de zwaarste misdrijven de verpligte verdediging te doen wegvallen?

De heer *van der Linden* vraagt: heeft het korrektioneel appel nadeelen toegebragt? En indien het geene nadeelen heeft toegebragt, moet het dan worden afgeschaft of behouden? Hij raadpleegt alleen de ondervinding van vijftig jaren, en dan beantwoordt hij die vraag ontkennend. De afschaffing van dit korrektioneel appel zoude in den lande de nadeeligste gevolgen na zich slepen en waarom dan nu die uitbreiding van dat appel te schromen? Bij het appel zijn niet altijd nieuwe getuigen noodig. Het appel geschiedt met altijd wegens ontkentenis van het feit, maar wegens te strenge toepassing der strafwet. Spr. is dus een voorstander van het appel, en kan zich met het amend. van den heer *Elout* niet vereenigen; en toch heeft hij bezwaren tegen deze voordragt. De opdragt van de kriminele zaken aan de regtbanken kan niet geschieden zonder gansche reorganisatie der regtbanken. Hij had eene gansche reorganisatie verwacht. Hij is geen overijlde voorstander van de jury, maar wenscht eene regeling vast te stellen, die de jury nadert.

De heer *van Goltstein* betoogt, dat de bestaande strafbedeeling allezins aan haar doel beantwoordt, en geeft daaraan de voorkeur boven die van Frankrijk en Engeland, welke hij in de gelegenheid is geweest van nabij te leeren kennen. Hij heeft de waarborgen, die de bestaande inrigting oplevert, gesteld tegenover die welke de voordragt aanbiedt. Hij is tot de slotsom gekomen, dat de tegenwoordige inrigting meer waarborgen oplevert. De min. is 1. daarvan afgeweken, om gelijkvormigheid van beregting te verzekeren, doch alleen bij gelijksoortige zaken kan van gelijkvormigheid sprake zijn. De min. heeft 2. er op gewezen, dat wij in eene dwaling verkeeren, daar bij de niet-overneming der jury, de Hoven van assises hadden moeten vervallen. Die dwaling is dan van langen duur geweest, zij dagteekent van vijftig jaren, en werd twee malen bekrachtigd, bij de invoering van de tegenwoordige regt. organisatie en van het wetboek van strafv. Maar is zij eene dwaling? Neen, in plaats van het eene middel is een ander opgetreden. De minister heeft 3. gezegd, de voorloopige instruktie is van geen waarde, en levert geen waarborgen op tegen partijdigheid. Spr. bestrijdt het; dit geregtelijk onderzoek immers heeft plaats door een regter, die met naauwkeurigheid te werk gaat. 4. De heer *van der Linden* heeft gezegd de twijfel moet ophouden en deze wordt door een tweede onderzoek weggenomen. Spr. integendeel toont aan, dat waar de eene regter vrijspreekt en de andere regter veroordeelt, twijfel bestaat; 5. De heer *van der Linden*, verdediger van het appel, heeft gevraagd: welke nadeelen het korrektionneel appel heeft opgeleverd? Maar, antwoordt spreker, het korrektionneel kan niet op gelijke lijn worden geplaatst met de beregting van hoofdmisdrijven; dezelfde regels zijn niet voor beide toepasselijk. Eindelijk verklaart hij, niet te kunnen instemmen met het amend. van den heer *Elout*, omdat hij verlangt handhaving der bestaande inrigting, en het amend. die inrigting opheft. Zijn verlangen straalt door in een ander amend., dus luidende:

»De arr.-regtbanken vonnissen in eersten aanleg over alle misdrijven, waarvan de kennisneming niet aan de kantongeregten, de geregtshoven of den Hoogen Raad is opgedragen", en om tusschen art. 67 en 68 eene nieuwe alinea op te nemen. »Van misdrijven, bedreigd met de doodstraf, wegvoering naar een oord van ballingschap, verbanning of tuchthuisstraf, of met straffen, deze volgens latere wetten vervangende, nemen de geregtshoven kennis."

De heer *Thorbecke* maakt een paar opmerkingen, waarna de heer *van Wintershoven* op het onderscheid wijst tusschen het regerings-ontwerp en de beide amend. Hij nu wil het korrektionneel appel behouden, en stelt daarom een sub-amend. voor op het amend. van den heer *Elout*, strekkende om te lezen: »Van misdrijven, bedreigd met de doodstraf, enz. neemt, met uitsluiting der andere regtb., de regtb. in de hoofdplaats der prov., en in N.-Holl. de hoofdstad des Rijks, zonder hooger beroep, kennis."

De heer *van Lijnden* geeft den heer *van Goltstein*, wiens amend. hem het meest aannemelijk toeschijnt, in overweging, vóór het woord *kennis* in te lasschen de woorden: *zonder hooger beroep*.

De *Minister van Justicie* blijft volhouden, dat de tegenwoordige strafvordering hinkt op twee gedachten: verpligte instruktie voor kriminele, onverpligte instruktie voor korrektionele zaken. Tusschen die beide kategorien van misdrijven bestaat geen verschil, en zegt men nu, dat beide zaken vereischen eene deugdelijke behandeling, dan is geene onderscheiding mogelijk. Is appel een waarborg voor korrektionele zaken, dan moet het ook een waarborg zijn voor kriminele zaken. De waarborg van het dubbel gewijsde vervalt in het stelsel van het amend. van den heer *Elout*, in welk amendement de waarborg van het appel verloren gaat. Ook toont de Minister aan, dat het amend. van den heer *van Goltstein* leidt tot behoud der provinciale geregtshoven. Hij blijft volhouden, dat het appel in strafzaken geene theorie is; en ontwikkelt dat de regter in appel minder dwalen zal dan de regter in eersten aanleg.

De heer *v. d. Linden* zegt, dat, daar de kriminele regter thans voor 66 pct. korrektionele straffen oplegt, het een overdreven schrikbeeld is, te vreezen voor te groote uitbreiding van het appel.

Na eene korte woordenwisseling tusschen den heer *Elout* en den Minister wordt door den heer *Elout* in den aanhef van art. 59 eene kleine bijvoeging gebragt, terwijl mede door den heer *v. Goltstein* eene kleine wijziging in zijn amend. is gebragt, dus luidende: »Over misdrijven, bedreigd enz., oordeelen de geregtshoven *in het eerste en laatste ressort*," terwijl het sub-amend. van den heer *van Wintershoven* thans strekt, om de woorden in eersten aanleg in het amend. van den heer *Elout*, te doen vervangen door de woorden: zonder hooger beroep.

Daarna worden de verschillende amendementen in stemming gebragt: 1. het amend. van den heer *van Goltstein*. — Verworpen met 51 tegen 17 st. 2. het sub-amend. van den heer *van Wintershoven*. — Verworpen met 51 tegen 18 st. 3. het amend. van den heer *Elout*. — Verworpen met 46 tegen 23 st. Eindelijk wordt het artikel in omvrage gebragt en aangenomen met 39 tegen 30 st., door welke stemming alzoo het levensbeginsel van het ontwerp ten gunste der voordragt is beslist.

Voor, de heeren: Strens, Wijbenga, Mensonides, v. Foreest, de Bieberstein, v. Heukelom, Idzerda, Kerstens, Dullert, Dirks, Meeussen, Kingma, v. Diggelen, Mijer, de Raadt, Begram, de Lom de Bergh, Reinders, Heemskerk, Gevers Deynoot, Hoynck, de Poorter, v. der Veen, Hoekwater, Taets v. Amerongen, v. Eck, Zijlker, Anemaet, Delprat, Lycklema, Oomen, v. Franck, Hugenholtz, Blussé, Storm, Bots, Beens, Nolthenius en Cool.

Tegen, de heeren, de Brauw, v. Heiden Reinestein, v. Nispen, v. Hoëvell, v. Goltstein, v. der Linden, Thorbecke, Hoffman, v. Voorthuysen, v. Zuylen v. Nijevelt, Kien, Westerhoff, Mackay, v. Asch v. Wijck, v. Wintershoven, Wichers, Luyben, Meylink, Poortman, v. Bosse, Wintgens, v. Lijnden, Olivier, Elout, Heemskerk Az., v. Twist, Betz, Schimmelpenninck, Jespers en de Voorzitter.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.